

En fremmed er en ven, du endnu ikke har mødt, har én sagt. Når vi får gæster, kan vi sige, at vi får fremmede. De hører nemlig ikke til i hustanden eller familien. Det fremmede er også noget, der kommer fra et andet land, et andet folk eller en anden kultur, fortæller ordbogen.

Det fremmede er ukendt – og dermed farligt? Truende? I hvert fald kræver det fremmede mere af os end det kendte, som vi har lang erfaring med, hvordan vi skal håndtere. Så hvad skal vi tænke om den aktuelle flygtningestrøm?

Måske sender Gud strømme af frem-

mede til det kristne Europa, fordi vi ikke forkynnder evangeliet for dem i deres eget land? Måske sender han fattige flygtninge, fordi vi ikke deler hans timelige velsignelser med dem i deres eget land? Måske sender han magelige migranter for at give os et spejl?

Jesus siger: Kom, I som er min faders velsignede, og tag det rige I arv, som er bestemt for jer, for jeg var fremmed, og I tog imod mig ...

Ved at være gæstfrie har nogle uden selv at vide det haft engle som gæster.

Ditte Olsen

Støvsug sproget;

» Vi skal ikke tage let på ordene. De skal bygge op hos os selv og mennesker omkring os. Vi skal være konkrete og turde rense ud i vores måde at tale på – mindst lige så tit, som vi tjekker husets hjørner for nullermænd

Amalle Bach-Dybdal
side 11

Andagtslivet;

» Mange af os oplever, at det går op og ned, og at andagtslivet skal genstartes flere gange årligt

Peter Olsen
side 12

Bøn;

» Tilgiv os, både når vi tror, at vi kan vende ryggen til problemerne, og når vi tror, at vi kan løse alle verdens problemer

Steen Skovsgaard
side 13

Fra Herning til Etiopien

Jordemoder skal medvirke til at reducere dødeligheden blandt mødre i nyt område i Etiopien

AF KAJA LAUTERBACH

Mødesalen i LM's missionshus i Herning var propfuld, da der var udsendelsesfest for Birgitte Elmkvist Madsen søndag den 20. september.

Onsdag den 30. september rejser hun til Etiopien, hvor hun skal arbejde som jordemoder på hospitalet i den muslimske by Ginir. Sammen med en missionær, der er udsendt af Norsk Luthersk Misjons-samband, skal hun være med til at styrke arbejdet for at reducere mødredødeligheden blandt gravide.

Birgitte Elmkvist Madsen blev udsendt til Etiopien som missionær første gang i 2007. Hun har tidligere arbejdet på hospitalet i Jinka.

Læs mere på side 5.

FOTO: HENNING ANDERSEN

Kristne tvinges til at betale islamisk skat

For at beholde livet må kristne i Syrien skrive under på Islamisk Stats kontrakt

Irakiske flygtningebørn i Damaskus.

AF NICKLAS LAUTRUP-MEINER

Flere end 200 syrisk-ortodokse kristne fra den syriske by Al-Quaryatayn er blevet frigivet af terrororganisationen Islamisk Stat (IS). Nu tvinges de til at betale den islamiske skat for vantrø, jizya, og leve under særlige regler, hvis de vil beholde livet.

Skriv under eller dø

De kristne i byen er blevet tvunget til at skrive under på en såkaldt dhimma, hvis de vil blive i deres hjem og beholde livet. Det fortæller den syrisk-ortodokse ærke-

biskop Jean Kawak, der bor i Damaskus til *Newsweek*.

Menneskerettighedsorganisationen *Syrian Observatory for Human Rights* bekræfter, at de kristne tvinges til at betale en årlig skat på 17 gram guld per person. Det svarer til omkring 4.000 kroner. Til sammenligning koster et brød omkring tre kroner.

Bøn må ikke høres

Dhimmaen er en integreret del af islamisk lov, der giver den, der underskriver kontrakten, frihed til at dyrke sin tro mod at overholde loven. Den blev afskaffet i det

ottomanske rige i 1839.

Den dhimma, som de kristne i byen er blevet tvunget til at underskrive, fratager dem muligheden for at bygge kirker, vise kors og bibelcitater offentligt, bære våben og drikke alkohol offentligt. Ifølge ærkebiskoppen behandles de kristne som slaver og tredjerangsborgere i byen.

"Vi må ikke bede offentligt, og hvis vi beder derhjemme, må vi ikke lade nogen høre det."

Da IS sidste år indførte lignende tilstande i den irakiske by Mosul, flygtede tusindvis af kristne fra byen.

Johnny Lindgreen; Vi udfordres af, at udgifterne i international mission stiger markant i disse år som følge af globaliseringen

Børnemusikkonsulent ansat

LMBU har ansat Simon Bartholdy fra København i en 50 procent stilling som musikkonsulent i LM Kids.

Den nyoprettede stilling har to formål. Dels at opmuntre til sangglæde i børnehøjde i LMBU/LM og dels at nå længere ud med evangeliet til nabobørn og klassekammerater gennem sang og musik.

25-årige Simon Bartholdy læser teologi på Dansk Bibel-Institut. Han er også uddannet inden for børne- og ungdomsangsledelse, og han håber at kunne være med til, at børn og juniorer kommer til at synge mere og holde mere af sang og musik.

"Det gælder nemlig for børn, at jo mere de synger om Jesus, jo bedre lærer de ham at kende," siger han. *kl*

LS forlænger landsprædikants ansættelse

Landsprædikant Søren Pedersen, Nykøbing Falster, når i 2016 til pensionsalderen.

Pensionen er dog udsat ét år, da LM har indgået aftale med Søren om at fortsætte i forkyndertjenesten. Han får fuld tids forkynderopgaver fra oktober 2016

til marts 2017.

Søren Pedersen har været ansat i LM siden 1976 – de senere år på halv tid. *kl*

Generalforsamling i LM's Børne- og Ungdomsarbejde

Lørdag den 19. september var der generalforsamling i LMBU, der er LM's Børne- og Ungdomsarbejde.

Ud over valg til bestyrelser og arbejdsudvalg for børn, junior/teen og unge var der fire mindre vedtægtsændringer på dagsordenen.

- Fastlæggelse af afdelingskontingent
  - Forenkling af valgeregler til LMBU's arbejdsudvalg og landsbestyrelse
  - Sammenskrivning af standard lokalforeningsvedtægter, så der kun er en vedtægt, der dækker både LMU, teenklubber, juniorkredse og børneklubber
  - Justering af lokalforeningers valgeregler
- Magnus Haahr Nielsen blev genvalgt som landsformand for LMBU.

Generalforsamlingen fandt sted i forbindelse med LMBU's årlige Lederkursus, der i år blev holdt på Holstebro Kristne Friskole. Lederkursus er undervisning og inspiration for alle ledere i ungdoms-, Between- og LM Kids-klubber i Danmark. *kl*

AF JOHNNY LINDGREEN
RESURSECHEF

"Jeg er ikke ude efter dine penge. Jeg er ude efter dit hjerte".

Sådan lød svaret fra en præst til en mand, der ikke syntes, han havde råd til at give. Det rammer plet i forhold til, hvorfor vi skriver om LM's økonomi.

Vi driver missionsarbejde for at række evangeliet ud til vores medmennesker. Vi bruger mange penge, fordi

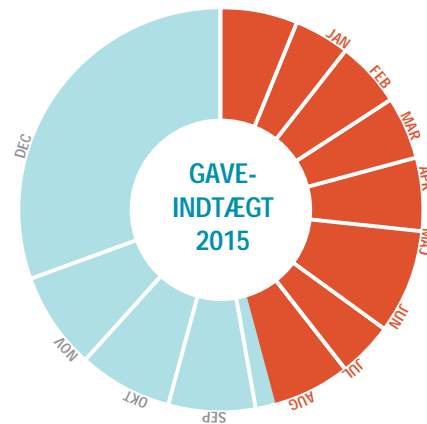
Halvvejs mod målet

vi vil nå flere med de gode nyheder om, hvad Jesus har gjort for os. For eksempel gennem bibelundervisning, ungdomsarbejde og diakonalt arbejde.

Der er store perspektiver i, at mennesker gennem LM's arbejde i vores arbejdslande møder Gud og bliver forandret for evigt.

Lige nu udfordres vi af, at udgifterne i international mission stiger markant i disse år som følge af globaliseringen. Det er ganske enkelt dyrere at leve og arbejde i vores arbejdslande end for bare få år siden. I 2015 har vi oplevet stigninger på over 10 procent.

Derfor har vi brug for flere givere med hjerte for mission, flere givere med hjerte

Den samlede gaveindtægt ved udgangen af august er på næsten halvdelen af budgettet for 2015.

for, at flere unåede befolkningsgrupper i vores arbejdslande hører Guds ord.

Tak for gode gaver henover sommeren. Vi er næste halv-

vejs i forhold til vores mål for 2015. Vi glæder os over, at vi i år foreløbig har fået 468.000,- kroner mere end på samme tidspunkt i 2014.

essens;

Gud kan bruge vranglærere

AF JENS OLE CHRISTENSEN
GENERALSEKRETÆR
JOC@DLM.DK

I de senere ugers samtaler om gendåb med mere er jeg et par gange blevet udfordret på et vigtigt spørgsmål: Kan Gud bruge vranglære til at fremme hans sag? Der sker jo vitterlig også gode ting på Torben Søndergaard's "Jesushotellet" i Aalborg, for eksempel når brudte ægteskaber bliver helet.

Mit svar: JA!

Gud gør, hvad han vil – og bruger, hvem han vil – og vi kan ikke se ham i kortene.

Det er også en trøst for os, at det ikke er den fejlfrie lære og de fejlfrie redskaber, der gør udslaget. Men Gud. Han, som ikke kender forskel på at hjælpe dem, der har megen kraft, og dem, der ingen har (2 Krøn 14,10).

Men hvis det næste spørgsmål bliver, om vi så ikke kan være til glæde med læreuenigheder eller ligefrem kan overtage ubibelsk lære, fordi den "virker", bliver svaret lige så klart: Nej!

For det første er Guds ord ikke vores opfindelse, og vi kan ikke sortere i det efter frit valg. Vi er kaldet til at være tro i stort og småt.

For det andet er det en klar bibelsk tanke, at det sunde liv får næring fra det sunde ord (1 Tim 4,6). Det er for livets skyld, at vi er optaget af den sunde bibel-

ske lære om tro, synd, dåb, helbredelse. Det tager sig måske ikke sådan ud, men det er Guds ords verdensbillede.

Og hermed er jeg fremme ved min tredje pointe: Kirkehistorisk bevidsthed er nyttig. En kirkehistoriker har sagt, at teologer, der arbejder med kirkehistorie, ikke er så nemme at løbe om hjørner med, for de har set det meste før. Vranglærende bevægelser har ofte vokset hurtigt og haft stor udbredelse og levet længe. Men i eftertiden kan man se, at de førte menigheden vild.

Med et krast billede: Cellers sundhed afsøres jo ikke af, at de vokser hurtigt, men af, hvad de gør ved legetets helhed. Et par hurtige eksempler:

I Oldkirken fik fornæg-

telsen af, at Jesus virkelig var Gud (arianismen) stor udbredelse. Den havde i en lang periode næsten monopol. Senere fik fornægtelsen af Ordets virkekraft uafhængigt af mennesker (donatismen) magten i stort set hele det kristne Nordafrika og levede i omegnen af 150 år. Og disse bevægelser gjorde sikkert meget godt, ellers havde de ikke solgt så mange billetter. Men på bundlinjen ledte de bort fra tilhiden til Jesus.

Konklusion: Når Jesus siger, at vi skal kende træet på frugten, læser mange det sådan, at vi skal kende træet på, hvor hurtigt det vokser. Men frugten i Jesu ord er lydigheden mod ham (Matt 7,15ff).

Det skal lære altid bedømmes på.

tro & mission

Udgiver
Luthersk Mission
Industrivænget 40, 3400 Hillerød
T 48 20 76 60, E dlm@dml.dk
W www.dlm.dk
Ekspedition: Man-fre 10-15
(onsdag dog 11.15-15)

Tryk Skive Folkeblad
Oplag 3.600. ISSN 1601-975X

Redaktion
T 48 20 76 80
E tm@dml.dk
Nicklas Lautrup-Meiner, ansv. red.
E nlm@dml.dk
Kaja Lauterbach, journalist/red.sekr.
Ole Olsen, webredaktør
Ole Solgaard, journalist

Deadline
Stof til næste nummer skal være redaktionen i hænde senest tirsdag den 29. september 2015.

Artikler i Tro & Mission bliver eventuelt også lagt på LM's hjemmeside.

Bibelcitater er fra den autoriserede oversættelse, © Det Danske Bibelselskab 1992.

Abonnement
Luthersk Mission
T 48 20 76 60, E dlm@dml.dk
PBSnr.: 01793985, Deb.grp.: 00002
Abonnementet løber, til det bliver opsagt. Ved adresseændring bedes oplyst både gammel og ny adresse.

Pris
Danmark: 410 kr. pr. år.
Unge under 30 år: 190 kr. pr. år.
Udlandet (herunder Færøerne og

Grønland): 510 kr. pr. år.
Netabonnement: 190 kr. pr. år (unge under 30 år: 100 kr. pr. år)
Alle beløb + 30 kr. i gebyr, hvis man ikke er tilmeldt betalingservice.

Annoncer
Grundpris
Kr. 9,25 pr. spaltecentimeter
Småannoncer kun for private. 125 kroner for de første 25 ord (inkl. overskrift). Derefter 6,50 kroner pr. ord – max. 50 ord.

Gaver til missionsarbejdet sendes til konto 2230 - 0726496390

Fritidsjournalister
Bornholm
P.t. ingen
København
Kim Jørgensen
T 33 21 23 95
E kimskj@mail.dk
Christina Holmegaard Pedersen
T 59 27 40 02,
E cnllima@hotmail.com
Lolland-Falster
Jan Nielsen
T 54 85 44 96
E lrn_jan@mail.dk
Sønderjylland-Fyn

Ulla Jacobsen
T 61 67 21 49
E ullajacobsen@live.dk
Vestjylland
Gunnar Riis Jensen
T 97 12 74 62,
E gunnar@riis.mail.dk
Østjylland
Gitte Haahr-Andersen
T 86 17 73 03
E gitte.haahr@gmail.com

» **Christian Lund Pedersen;** Da langt de fleste etiopiske kristne mener, at det er synd at drikke alkohol, slutter de meget logisk, at Jesus ikke kunne lave vin med alkohol i ved brylluppet i Kana

Kultur former forståelsen af Bibelen

Modsat danskere har etiopierne en grundlæggende tillid til, at Bibelen er sand

AF NICKLAS LAUTRUP-MEINER

"Sat på spidsen: en dansker kan godt finde ud af, hvad der er sandt, men han har svært ved at tro, at det er sandt. For de fleste etiopiere er det modsat."

Sådan fortæller Christian Lund Pedersen om forskellen på danskere og etiopieres tilgang til Bibelen. Sammen med sin kone, Jeanette Teglgård, er han udsendt af LM til at undervise på Tabor Evangelical College i Hawassa, Etiopien, 270 kilometer syd for landets hovedstad Addis Abeba.

Ånderne har indflydelse på hele livet

Modsat danskerne har etiopierne en grundlæggende tillid til, at Bibelen er sand, siger bibelskolelæreren.

"De tror, at Bibelen er direkte relevant ind i deres dagligdag. De skiller ikke deres liv op i en åndelig del og en ikke åndelig del. De er overbevist om, at den åndelige verden – både Gud og

En elev i klasseværelset på bibelskolen i Hawassa.

FOTO: CHRISTIAN LUND PEDERSEN

onde ånder – har indflydelse i hele deres liv. Derfor er bøn og bibellæsning en naturlig og nødvendig del af deres liv."

Samtidig har etiopierne ikke mange bøger til rådighed. Selv præster og evangelister har ikke mange bøger, der kan hjælpe dem med at læse Bibelen, siger

Christian Lund Pedersen. Derfor bliver Bibelen læst meget.

Møder ikke bibelteksten med kritik

En grundlæggende forskel på det etiopiske og det danske skolesystem er også, at de danske elever bliver undervist i at være kritisk ind-

stillet. Det lærer man ikke i Etiopien, fortæller bibelskolelæreren. Eleverne på bibelskolen er derfor vant til at lære udenad, og de er ikke oplært i at forholde sig til vanskelige sager.

På bibelskolen underviser de eleverne i at fortolke Bibelen, inden eleverne kan vælge bibelfag som eksem-

pelvis Første Mosebog.

"Det er mit indtryk, at det er nyt for dem, at man skal analysere en tekst for at være sikker på at forstå den rigtigt."

Lavede Jesus mon vin uden alkohol?

Manglen på en analytisk tilgang til bibelteksten får konsekvenser for forståelsen af Bibelen, gætter LM-missionæren.

"Nogle gange virker det, som om det er deres kultur, der bestemmer, hvordan

de forstår og bruger en bibeltekst i stedet for omvendt. For eksempel er der nogle, som mener, at Jesus ikke forvandlede vand til rigtig vin i Kana. Da langt de fleste etiopiske kristne mener, at det er synd at drikke alkohol, slutter de meget logisk, at Jesus ikke kunne lave vin med alkohol i."

Bibelens personer bør ikke altid efterlignes

Fordi bibelskoleeleverne mangler nogle færdigheder i tekstanalyse, er Christian Lund Pedersen i gang med at lave et nyt undervisningsmateriale til sine elever om, hvordan man skal fortolke Bibelen. Her er der lagt vægt på, at sproget skal være let, og at der skal være mange eksempler og øvelser, som træner de analytiske evner.

Et andet mål er også at forklare, at Bibelens personer ikke altid er gode eksempler til efterfølgelse, for der prædikes ofte over teksterne i det gamle testamente i Etiopien, fortæller bibelskolelæreren.

LM får indflydelse på teologer og missionærer

LM's missionsarbejde tilføjer en dimension af praksis til studier i teologi på DBI

Siden 2001 har LM og Dansk Bibel-institut (DBI) samarbejde om uddannelsen af teologer og missionærer med anden faglig baggrund. Det giver LM indflydelse på dem, der skal lede morgendagens menigheder og missionsarbejde. De studerende får International mission i praksis tættere på en hverdag med teoribøger og forelæsninger.

LM har en røst i DBI's arbejde

"Der sker ikke meget på DBI, hvor der ikke er en LM-røst i det, vi gør." Sådan siger rektor på DBI, Børge Haahr Andersen, når han skal sætte ord på samarbejdet mellem LM og DBI. Samarbejdet er 14 år gammelt, men blev formaliseret i 2006 efter, at LM's missionsskole lukkede. Samarbejdet betyder, at

LM har en observatør til DBI's styremøder og en fast post i udvalget, der udvikler DBI's uddannelser. LM betaler samtidig et støttebeløb til DBI, der primært går til aflønningen af en missionslærer. Missionslæreren er i øjeblikket Kristian Mogensén, der tidligere har været LM-missionær i Etiopien. Ud over ansættelsen af en missionslærer er praktik og studietur også blevet en del af DBI's uddannelser, efter samarbejdet med LM kom i stand.

Siden 2014 er det samlede beløb, som LM lægger i DBI's kasse, dog trappet gradvist ned med det mål at ende på 300.000 kroner i 2016.

En god kontakt til LM's bagland

DBI er glad for samarbejdet,

fortæller rektoren. Det giver nemlig en kontakt med LM's bagland. DBI har forpligtet sig til at afholde 24 møder om året i LM-regi, og LM ansætter også mange af DBI's kandidater. De har både fået arbejdet i Danmark og i missionslandene.

"Set fra DBI's synsvinkel er det med til at målrette studiet, at vi hele tiden har LM med i baggrunden," siger han.

Det tætte samarbejde mellem LM og DBI betyder også, at DBI har det håb til LM, at de opfordrer folk, der vil studere teologi eller være missionær, til at studere på DBI. LM er nemlig tættere på målgruppen end DBI er, siger rektoren. Det betyder også, at mange af de studerende, der kommer på DBI på forhånd kender til LM's

arbejde og forkyndelse. Det er også med til at påvirke DBI.

Håndværkere og administratorer søges

LM's vicegeneralsekretær, Carsten Skovgaard-Holm, der har det overordnede ansvar for LM's missionsafdeling, understreger dog, at det tætte samarbejde med DBI ikke betyder, at LM kun

Fra rektor Børge Haahr Andersens synsvinkel er det med til at målrette studierne på DBI, at de hele tiden har LM med i baggrunden.

søger folk med en teologisk uddannelse. Der er stadig behov for mange andre kompetencer. Blandt andet søger LM fortsat efter teamledere til Cambodja og Tanzania. Det er stillinger, der lægger vægt på personaleledelse og administration.

Også praktiske folk, lærere, sundhedsuddannede og folk med andre fag kan bruges, siger vicegeneralsekretæren. Er der behov for yderligere teologisk uddannelse giver samarbejdet netop mulighed for at sende

potentielle kandidater på DBI's kortere kurser.

Teologisk prægning i missionslandene

Missionslandene efterspørger dog også i højere grad personer, der har papir på deres teologiske kvalifikationer, mener Børge Haahr Andersen.

Denne pointe kom også frem på en fælles temaaften den 21. august mellem nogle af LM's og DBI's ansatte, LM's landsstyrelse og personer, der har været i tæt kontakt med LM's missionsarbejde.

"Det giver ganske god mening at sende teologer afsted som missionærer, da de kan undervise nutidens og fremtidens menighedsledere, evangelister og præster," siger Carsten Skovgaard-Holm. nlm

Jens Ole Christensen; Det er nåden i Kristus, der er evangeliets inderste hjerte. Når den bliver udfordret, bliver læreforskelle virkelig farlige

LM'ere gendøbt i kamp for ægteskabet

LM's generalsekretær mener, sagen dybest set bunder i sund, åndelig længsel

AF NICKLAS LAUTRUP-MEINER

I LM i Sønderjylland er en lille gruppe af personer blevet gendøbt og ånds døbt. Det er sket efter, at de er kommet i kontakt med en mand i Aalborg ved navn Torben Søndergaard.

Gendøb og ånds døb er nøglen

På en video på internettet gengiver to af personerne deres historie. Et ægtepar på omkring 30 år fortæller, hvordan deres ægteskab faldt fra hinanden, da manden i parforholdet blev forelsket i en anden kvinde. Deres ægteskabsrådgivere råder dem til at besøge Torben Søndergaard i Aalborg, der driver *Jesushotellet*.

Efter nogen tid indvilliger parret og tager til Aalborg. Her bliver de gendøbt efter meget kort kontakt med hotelejereren.

Videoen er produceret af Torben Søndergaard og viser, hvordan han taler med parret i omkring en time. Her fortæller han, at den lutherske dåb ikke er en rigtig dåb, og at parret ikke havde Helligåndens kraft til at stå imod Satans angreb på deres ægteskab. Derfor bliver parret også ånds døbt.

Ånds døb er i pinseteologi en personlig oplevelse af

Forstander på Luthersk Missions Højskole, Henrik Nymann Eriksen, underviser i en af Spørg om tro-videoerne om dåben. Videoerne kan ses på www.dlm.dk/det-me-ner-vi og på lmh.dk/sporg-om-tro.

Helligåndens kraft. Den sker ikke med vand, men oftest ved håndspåbyggelse. Ifølge pinseteologi modtager man tungetale og andre nådegaver fra Helligånden i denne dåb. Ifølge luthersk teologi modtager man dog Helligånden fuldt og helt i dåben med vand.

Behov for en ny reformation

Kritikere sammenligner Torben Søndergaard med Christian Hedegaard. Ifølge hotelejerens engelsksprogede hjemmeside *thelastreformation.com* er hans projekt at trække kristne ud af lunkenhed og drive mission blandt uomvendte i Danmark og udlandet.

"Jeg begyndte at forstå, hvor lunkne kristne er, og hvor langt væk fra sandheden, vi er kommet. Jeg så, at Gud kaldte mig til at tale sit ord uden at gå på kompromis – noget, vi desværre

ikke har set meget til i vores land."

Torben Søndergaards videoer på internettet handler om helbredelse og bibelundervisning på dansk og engelsk. Han sammenligner sit videoarbejde med Luthers teser fra 1517, der startede reformationen.

På baggrund af sagerne i Sønderjylland har generalsekretær i LM, Jens Ole Christensen, haft et møde med Torben Søndergaard

for at drøfte de teologiske uenigheder.

Opfordrer til en fælles indsats i LM

Jens Ole Christensen mener, at sagerne om gendøb i LM i Sønderjylland bunder i flere ting. Den problematik, der er mest tydelig, er ægteskabsproblematikken. Videoen kan puste til tanker om, hvad et godt ægteskab er, og parret på videoen har måske også haft disse tanker,

gætter han.

Men under det yderste lag gemmer der sig sikkert også tanker om, hvorvidt barnedøb overhovedet er bibelsk, samt en længsel efter et dybere liv med Gud. Denne længsel er i bund og grund sund, mener han, men tilføjer, at det er afgørende, hvordan vi møder længslen.

Der kan også være spørgsmål om, hvordan vi skal praktisere forbøn for syge og andre i problemer.

Sagen har fået Jens Ole Christensen til at sende et brev til alle formænd i LM's kredse og frimenigheder samt i LMU's bestyrelser. Målet er at orientere om sagen, så de, der er berørt af den konkrete sag eller af en lignende problematik, kan få hjælp. Samtidig har han konkrete opfordringer til, hvad man kan gøre i de enkelte forsamlinger og afdelinger.

Se brevet nedenfor

Uddrag fra brev til formænd i LM og LMU

Det er vanskeligt at få et overblik over, hvor mange der er berørt af denne sag. Vi har dog fået henvendelser fra både Vestjylland og Nordsjælland, som siger os, at sagen er langt ude over Sønderjylland-Fyns afdeling.

Når jeg skriver om det her, er det dels for at gøre det til et bedeemne og dels for at henlede jeres opmærksomhed på det. Der er formodentlig mennesker i alle afdelinger, som oven på dette har brug for samtale og hjælp. Jeg vil desuden også meget gerne orienteres, hvis I hører ting om denne sag, I

synes, jeg bør vide.

Hvad skal vi gøre på kort sigt

• Afdelingsstyrelsen i Sønderjylland-Fyn har besluttet sig til ved forskellige arrangementer at prøve at tage hånd om de mest berørte enkeltpersoner og forsamlinger. Det, synes jeg virkelig, er rettidig omhu! Måske kan noget lignende være nødvendigt andre steder.

• Jeg tror, vi skal prøve at give noget førstehjælp til de anfægtelser, som dette rejser hos en del af vores folk. Det kan handle om samtaler med enkeltpersoner og

(unge) ægtepar – og måske nogle steder temaaftner. En situation som denne er ikke bare en krise, men også en mulighed for at få fat på anfægtelser, som i forvejen lever blandt folk, og som det er sundt, at vi får talt om. Det har jeg fået flere vidnesbyrd om de seneste dage.

• Der ligger nogle gode små videoer på LMH's hjemmeside om blandt andet dåb og nådegaver: *Spørg om tro*. Vi er i kontakt med LMH om snart at få lavet yderligere små film om *Forbøn for syge* og *Ægteskab* og måske om *Hvad er korsteologi?*. Videoklippene er på cirka

fem minutter hver, og både enkeltpersoner og forsamlinger kan bruge dem.

• Jeg tror, vi mest muligt skal nedrosle tendenser til forargelse og fornærmelse på LM's vegne og skruer mest muligt op for besindig undervisning og nærværende omsorg for de mennesker, som er anfægtet.

Så er der også et langtidsprojekt i dette: Vi skal løbende undervise og tale sammen om nogle af de spørgsmål, som denne sag rejser (se listen ovenfor). Det bør vi alle være opmærksomme på i mødeplanlægning, lejrplanlægning med mere.

Personligt er jeg ikke i tvivl om, at vi har et underskud i LM, når det handler om undervisning om flere af de spørgsmål, denne sag har gjort aktuelle.

Sund lære handler om nåden i Kristus

Hvorfor er denne sag om den sunde lære vigtig?

På bundlinjen er det ikke for LM's skyld, heller ikke for den rette læres skyld – rent teknisk.

Hebræerbrevet sætter ord på det inderste i kampen for den sunde lære, når der står: "Lad jer ikke føre på afveje af alle mulige fremmede

lærdomme; for det er godt, at hjertet styrkes af nåden" (Hebr 13,9).

Det er nåden i Kristus, der er evangeliets inderste hjerte. Når den bliver udfordret – eller noget direkte eller indirekte lægger sig op på siden af den – bliver læreforskelle virkelig farlige.

Det er det, der er på spil i denne sag.

Til slut og ikke mindst: Bed for denne sag, for alle berørte og for os, som på forskellige planer forsøger at manøvrere i det. Alt afhænger af Guds velsignelse.

*Jens Ole Christensen
Generalsekretær*

Birgitte Elmkvist Madsen; Jeg begynder at tro på, at Gud seriøst mener, at sundhedsarbejdet i Ginir skal have et løft

Jordemoder bærer Jesus med sig

Birgitte Elmkvist Madsen skal mindske mødredødeligheden i et nyt område i Etiopien

AF KAJA LAUTERBACH

"Jeg skal både hjem og begynde forfra. Jeg rejser tilbage til et land, som jeg kender, men til et nyt område."

Det siger missionær Birgitte Elmkvist Madsen. Den 30. september rejser hun til Etiopien efter et ophold i Danmark siden foråret 2014 - denne gang til Ginir, der ligger i Bale-regionen. Det er længere mod øst i forhold til Jinka, hvor hun har arbejdet, siden hun blev udsendt til Etiopien første gang i 2007.

Selv om LM ikke tidligere har haft missionærer i Bale-området, er Ginir ikke helt ukendt for Birgitte Elmkvist Madsen. Hun er uddannet jordemoder og har arbejdet som sådan på Jinka Hospital og i den sidste tid, hun var i Jinka, også med forebyggelse af mødredødelighed i et såkaldt RMM-projekt.

"Jeg var i Ginir nogle uger i sommeren 2012 og fik en smadder god indgang på sygehuset der. Nu mangler der imidlertid en jordemoder," siger hun.

Løft til sundhedsarbejdet

Norsk Luthersk Misjons-samband (NLM) har haft missionærer på regerings-hospitalet i Ginir siden 2000. Birgitte Elmkvist Madsen skal arbejde sammen med Margrethe Mork, der er udsendt af NLM, og ser frem til et godt samarbejde.

"Jeg tror, vi bliver et supergodt team, hvor hun skal stå for det administrative, og jeg skal undervise," siger den danske missionær. Hun kunne godt tænke sig at komme i gang med at opkvalificere jordemødrene i Ginir. Måske allerede til december i år.

Planen er, at den danske og den norske missionær skal styrke et RMM-projekt, som har været i gang i Ginir siden 2012/2013.

"Det har bare haft utrolig vanskelige opstartsvilkår og er derfor kommet noget trægt fra start. Vores opgave bliver at tilføje det noget jordemoderfagligt," siger Birgitte Elmkvist Madsen.

Birgitte Elmkvist Madsens kufferter har ikke været pakket, mens hun har boet i Herning. Men de har mødt hende hver dag i entreen og har mindet hende om, at hun skal være klar til at følge Guds kald.

De to missionærer er enige om, at det er etiopierne, der skal bære arbejdet, mens de skal støtte op om arbejdet.

"Jeg skal ned og finde ud af, hvad ledelsen på gynækologisk afdeling og barselsgangen på hospitalet, men også på de lokale helsecentre, vil og kan bruge mig til. Det er rigtig vigtigt at bruge en masse tid i begyndelsen på at drikke kaffe og snakke med dem for at få opbygget nogle relationer og tillid. Det er nemlig grundlaget for samarbejde," siger Birgitte Elmkvist Madsen.

Men hun ved, at de etiopiske myndigheder satser meget på at reducere dødeligheden blandt gravide.

Ud over de to kvinder er et ægtepar mere fra Norge under forberedelse til en opgave i Ginir, hvor kvinden er gynækolog.

Afhængighed af Jesus

I den tid, Birgitte Elmkvist Madsen har været i Danmark, har hun boet i Herning, hvor hendes familie bor. Her har hun haft arbejde som sygeplejerske på psykiatrisk afdeling på sygehuset og har også brugt tiden på at videreudanne sig inden for sundhedsfremme og sundhedspædagogik.

Missionæren har været glad for at være hjemme og hun har fundet ud af, at det er muligt at komme tilbage, når den tid kommer, og at få et meningsfuldt liv i Danmark. Det handler om at være, hvor Gud vil have en, understreger hun.

"Gud har været trofast og gav mig arbejde på psykiatrisk afdeling. Det var ikke noget, jeg selv havde forestillet mig, men jeg fandt ud af, at jeg trives med det.

Nogle gange viser Gud en noget nyt, som man ikke selv har tænkt på," siger hun.

"Det har ikke meget med Etiopien at gøre – og heller ikke med at være jordemoder. Men det har været rigtig godt og givet rigtig meget i mødet med mennesker, der har det svært," siger hun.

"Det har lært mig noget om at være nærværende. Det er også vigtigt i forhold til at hjælpe fødende kvinder, så det er bestemt relevant."

Noget andet, som Birgitte Elmkvist Madsen har fået under opholdet i Danmark, er, at hun, med egne ord, er blevet glattere for Jesus.

"Jeg er vokset lidt i afhængighed af ham. Det er det vigtigste, der er sket i livet."

Spørgsmål til troen

Birgitte Elmkvist Madsen forklarer, at sammenlignet med mange andre udviklingsprojekter er det RMM-

projekt, som hun skal ud at arbejde i som jordemoder, ret lille. De har begrænsede resurser, og derfor er det nødvendigt at fokusere på, hvad det er, der gør deres projekt anderledes end andre NGO'ers projekter.

"Som jeg ser det, er det, at vi selv lever i et nært forhold

til Jesus, så vi bærer hans kærlighed med os ind i udviklingsarbejdet."

Hun vil gerne få folk til at spørge til hendes tro, og på psykiatrisk afdeling har hun oplevet, at et kors om halsen skaber mange muligheder og spørgsmål. Hun håber, at hun også kan finde

en måde at være synlig kristen på i Ginir, sådan at det skaber spørgsmål.

Jordemoderen er overbevist om, at det faglige arbejde på hospitalet på den måde også blive mission. Nemlig ved at Jesus skaber Åndens frugt, kærlighed, i hende, så hun bærer det med sig.

Birgitte Elmkvist Madsen understreger, at missionsarbejde er en fælles opgave for alle kristne.

"Vi er bare nogle, der er heldige at få lov at stå derude," siger hun og tilføjer, at de har brug for forbøn fra alle andre kristne.

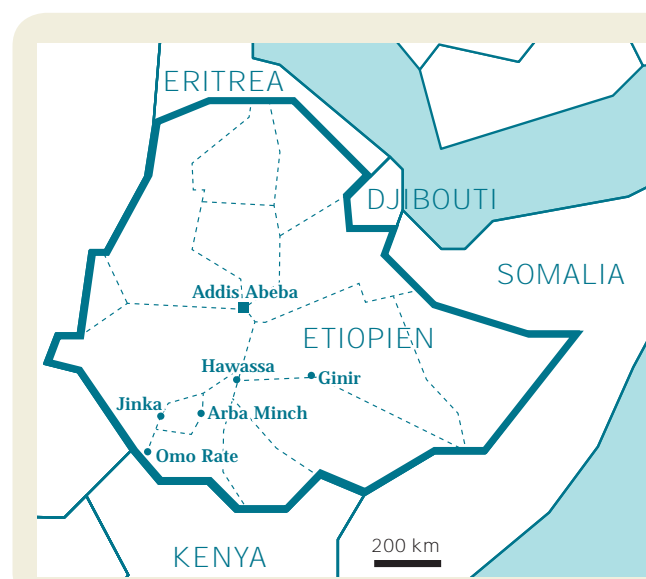
"Der er et paradoks i bøn. Man kan ikke gøre noget uden, men bøn er ikke en garanti for, at tingene lykkes. Det er ikke sådan, at jo flere, der beder, jo bedre lykkes det, men det giver frihed til at vide, at Jesus gennem forbønnen bærer med i arbejdet."

Nemt at blive i Danmark

På et tidspunkt var Birgitte Elmkvist Madsen ret skræmt over, hvor hurtigt hun begyndte at slå rødder i det danske igen.

"Det ville være rigtig nemt at blive her, hvor jeg havde venner, familie og godt arbejde. Jeg havde bare alligevel ikke helt ro i det og måtte af sted til Etiopien igen," siger hun og erkender, at det ikke er helt let.

"Fordi jeg vælger at udleve mit kald, udsætter jeg andre – min far og min bror og hans familie – for en smerte, som de ikke har bedt om. Det gør ondt."

Ginir ligger i Baleregionen. Befolkningen på 1,5 millioner mennesker er overvejende muslimsk.

Mekane Yesus Kirken og flere andre kirkesamfund er til stede i området. Men der kommer næsten ingen lokale i kirke, kun folk, der er flyttet til for at arbejde for myndighederne.

Personalet på sygehuset taler amharisk, men lokalbefolkningen taler oromo og somali. Det er Birgitte Elmkvist Madsen åben for at lære lidt af.

A Day of Praise; Musikfestivalen i Nordsjælland blev afholdt for andet år. Der var markant flere deltagere end i 2014

Medlemmerne i bandet nor:lyd med den nye cd.

Gud og nor:lyd inviterer

Med sange på dansk vil nor:lyd gerne fortælle om livet med Gud

AF KAJA LAUTERBACH

ger sig og spiller sammen.

I forbindelse med musikfestivalen A Day of Praise den 19. september udgav bandet nor:lyd sin cd *Kom ind*. Det er bandets anden cd – i 2010 udgav de *Handler om dig* med indspilninger af en række sange fra *Fællessang 3*.

Forsanger Christina Steen og guitarist Klaus K. Nielsen forklarer, at med sangene på den nye cd vil bandet nor:lyd gerne gøre to ting: De vil passe ind i noget, hvor Jesus ikke passer ind, og samtidig så ved, at det er ham, de tror på og vil fortælle om.

"Vil vi gerne lave og være noget, der passer ind i vores tid, og som folk gider lytte til, og samtidig vil vi gerne fortælle om, hvem Jesus er. Det er en vildt svær udfordring, vi har givet os selv."

Bandet er et frirum

Bandet nor:lyd blev dannet for seks år siden. Ud over Christina og Klaus K. Nielsen består den faste besætning af Jacob Bredtoft på klaver, Anders Vestergaard på trommer og Christian Engmark på keyboard.

De har deres øvelokale i Ølsted ved Frederiksværk. Selv om Christina Steen bor i København, overvejer hun aldrig, om det er værd at tage så langt hver uge. For hende er bandet nemlig et frirum, hvor hun kan være kreativ og dele liv med venner, mens de hyg-

Kom ind

Med titlen *Kom ind* vil nor:lyd gerne udtrykke flere ting. De vil gerne invitere mennesker ind til sig selv og til Gud, og så vil de gerne fortælle, at Gud inviterer mennesker ind til sig.

"Guds glædelige invitation kan vi ikke bare holde for os selv," siger Christina Steen og Klaus K. Nielsen. Alle sangene er på dansk, og bandmedlemmerne er enige om, at det er vigtigt, og at det gør sangene mere personlige, end hvis de var på engelsk.

"Modersmålet kan nemlig noget andet – både for os, der synger, og for dem, der lytter," indskyder Anders Vestergaard.

Skriver sange sammen

Musikerne har selv skrevet alle de ti sange på cd'en. Det har været en lang proces, da de begyndte at skrive på sangene for fire år siden. De fortæller, at en af grundene til den lange proces er, at de har skullet spille sig sammen og finde deres egen stil.

Christina Steen, Klaus K. Nielsen eller Christian Engmark kommer med et oplæg til en ny sang. Bandet arbejder så i fællesskab med oplægget, og sange og melodier udvikler sig og får efterhånden mere og mere liv. Det sker over lang tid – Klaus K. Nielsen fortæller, at musikken var klar til en af sangene i et helt år, før teksten kom på plads.

Stor musikfestival på LM-friskole

Bandet The Followers fik stort bifald, da de spillede på café-scenen lørdag aften.

AF NICKLAS LAUTRUP-MEINER

Rap, pop, rock, electro, singer-song-musik og mange andre genrer var på menuen, da musikfestivalen A Day of Praise løb af stabelen på LM's friskole Johanneskolen i Hillerød lørdag den 19. september.

Det er andet år, musikfestivalen bliver afholdt, og med omkring 500 deltagere var der markant flere til arrangementet i år, end der var sidste år, fortæller en af arrangørerne, Jacob Kofoed Bredtoft.

Festivalen bød på over 15 bands på tre forskellige scener. Der var en børnescene, hvor blandt andre Hans Jørn Østerby iført blå kjortel og sandaler underholdt børnene. På cafescenen var der afdæmpet musik, og man kunne købe kaffe og kage. Her var der musik fra middag til midnat, hvor skotske Steph Macleod takkede af.

På den store scene var der både moderne lovsang-toner med bandet fra Hill-søng i København og rap med den zambiskfødte ELO, som vandt Dansk Musiker Forbunds talentpris i 2014.

Bandet Jesus Loves Electro lukkede scenen ned ved midnat med dunkende elektronisk musik.

Det var også på denne scene, bandet nor:lyd holdt releasekoncert på deres spritnye cd *Kom ind*. Bandet tæller flere medlemmer, der til hverdag er en del af LM – blandt andet LM's musikonsulent Christian Engmark.

Bad mere end de øvede

Efter 20 års pause åbnede lovsangsbandet Beraka festivalen. Bandet var det

mest succesfulde lovsangsband i Danmark i 1980'erne og 1990'erne. I et interview på A Day of Praise's blog fortæller Kim Nidam, der var ophavsmanden til bandet, at bandet var berygtet på datidens musikscene for at bede mere, end de øvede.

Men der var ikke bare plads til 1980'ernes stjerner. Det unge, bornholmske talent Maria Kofoed Larsen spillede egne sange og nye melodier til gamle salmer som eksempelvis *O Jesus dit navn er en fæstning i nøden*. Hun har netop været elev på Luthersk Missions Højskole.

Økonomisk støtte til begravelser

Hvis man ikke er medlem af Folkekirken, skal ens efterladte af med op til 15.000 kroner, for at man kan blive begravet på en kirkegård. En gruppe i Evangelisk Luthersk Netværk (ELN) vil gerne hjælpe dem, der ikke er medlemmer af Folkekirken. Derfor etablerer de nu en begravelseshjælp, der skal give et tilskud til at betale de ekstra omkostninger.

ELN's begravelseshjælp vil gerne invitere frimenigheder i LM med i ordningen. Man kan kun blive medlem som menighed, men alle i menigheden behøver ikke være med i ordningen. Kontingentet er på 35 kroner årligt for folk under 50 år, mens personer over 50 skal af med 250 kroner om året. Børn under 18 år er gratis. Dør et medlem, får man et tilskud på 20.000 kroner til at dække omkostningerne.

Der afholdes stiftende generalforsamling senere i år. Hvis man som menighed ønsker at være med til at stifte den nye begravelseshjælp, skal man tilmelde sig senest i løbet af oktober, oplyser netværket på deres hjemmeside www.begravelse2014.dk.

Konfirmandundervisning på skoleskemaet

Skolereformen har gjort det svært at få tid til konfirmationsforberedelse. Undervisningsminister Ellen Trane Nørby (V) vil gøre det lettere med et nyt forsøg. Det skriver *Kristeligt Dagblad*.

Siden folkeskoleloven blev ændret i 2013, har den udelukket, at konfirmationsforberedelsen kunne placeres inden for de 35 ugentlige timer, som skal bruges til undervisning i 7. eller 8. klasse.

Ellen Trane Nørby har fået ret mange henvendelser fra kommuner, som har gjort opmærksom på, at det har været svært at finde gode lokale løsninger for konfirmationsforberedelsen. Derfor åbner hun for, at de kan konvertere op til to timer om ugen fra den såkaldte understøttende undervisning til konfirmationsforberedelse.

"Det er min opfattelse, at når det ikke handler om to ugentlige morgentimer i samtlige 10 skoleår, men typisk i fem-seks måneder på 7. klassetrin, må det være muligt at finde tid," siger Ellen Trane Nørby.

kirke;

Nye typer tilhørere i forsamlingerne

Fællesskabet kan hjælpe tilhørere tilbage til forkyndelsen

Vi møder nye typer af tilhørere i missionshus og kirke i disse år, og de er i fare for at vælge forkyndelsen fra. Det kræver noget af prædikanten og af menigheden i øvrigt, skriver pædagog Kirstine Engell-Kofoed i det nyeste nummer af Kristen Pædagogisk Instituts nyhedsbrev.

Kritisk, skræmt eller fortravlet

En af de nye tilhørere er den kritiske tilhører, som frygter at være ligesom alle andre. Han mener, prædikenen skal indeholde referencer til kultur, kunst og verden i øvrigt. Prædikanten skal være naturlig, saglig, personlig og gerne karismatisk, hvis det ikke overdrives.

Helt anderledes forholder det sig med den skræmte tilhører, som føler sig bedraget. Han har mødt en forkynder, der var utroværdig eller manipulerende, eller har blot hørt om mennesker, der har været udsat for bedrag i menigheden. Det gør ham ængstelig og påpasselig, så han altid søger efter fejl.

Den tredje tilhører lever et fortravlet liv. Derfor argumenterer han for, at det er Guds gave at tage på ferie til Australien eller bygge

huset ud og tager lige så gerne i skoven som i kirke. Nogle fra denne gruppe føler sig også kede af, at der sjældent er nogen, der hilser på dem i kirken.

Fællesskabet kan hjælpe dem

De tre tilhørertypers syn på forkyndelsen hænger sammen med deres syn på fællesskabet, skriver Kirstine Engell-Kofoed. Men selv om fællesskabet kan gøre noget, kan det ikke gøre det hele. Tilhøreren må i sidste ende selv tage skridtet hen imod at acceptere det kristne fællesskab, som det er.

Fællesskabet kan alligevel gøre noget, skriver Kirstine Engell-Kofoed. Som enkeltperson kan man blandt andet vise forståelse for de nye tilhørere og åbent udtrykke, at man er afhængig af fællesskabet og gerne vil forkyndelsen. Ærlighed er også et nøgleord, skriver hun. Når man er åben og ærlig omkring livet, kan fællesskabet blomstre op igen for de nye tilhørere. Et godt arbejde for børn og juniorer er også vigtigt, skriver hun.

"Nogle nås ved, at deres børn faktisk ukritisk tager det kristne fællesskab og forkyndelsen til sig." *n/m*

Gianna Jessen; Hvor mange børn skal der dræbes og lemlæstes for amerikanernes ego, magelighed og promiskuitet?

Vidner om Jesus ved abortthøring

Den amerikanske kongres afholder høring efter videoer om salg af fosterdele

AF NICKLAS LAUTRUP-MEINER

"Jeg er i live alene ved Jesu Kristi kraft. I ham lever jeg, bevæger mig og har hele min eksistens. Uden ham ville jeg intet have, og med ham har jeg alt."

Sådan lød ordene ved en høring om organisationen *Planned Parenthood* i den amerikanske kongres 9. september. Taleren var Gianna Jessen, der fortalte, hvordan hun selv overlevede et forsøg på at blive aborteret i 1977.

Kan miste tilskud

Høringen kommer efter en række videoer optaget med skjult kamera. Videoerne er optaget af skuespillere, der udgiver sig for at ville købe fosterdele af *Planned Parenthood*'s ledelse.

Organisationen er på den amerikanske finanslov, og *Planned Parenthood* og andre fastholder, at tilskuddet fra den amerikanske stat ikke går til de 327.000 aborter, som *Planned Parenthood* udfører årligt. Alligevel har den amerikanske kongres iværksat en høring, der kan resultere i, at organisationen mister den offentlige støtte på 500 millioner dollars.

Tilgiver sin mor

Som et led i høringen for-

Gianna Jessen er ikke den eneste hjerneskadede med et aktivt liv. Her spiller Danmarks fodboldlandshold for hjerneskadede landskamp mod Finland.

talte Gianna Jessen, hvordan hendes biologiske mor, da hun var gravid i syvende måned, ville abortere hende efter anbefaling fra *Planned Parenthood*. Hun overlevede dog abortmetoden, hvor en væske bliver sprøjtet ind i den gravides livmoder for at fremkalde en abort i løbet af 24 timer. I dag er denne metode ekstremt sjælden.

I stedet blev Gianna Jessen født efter 18 timer, hvor abortlægen ikke var på arbejde. Det blev hendes red-

ning, fortæller hun og siger med eftertryk, at hun tilgiver sin mor.

Gianna Jessens forklaring er optaget på video og er i skrivende stund set over 164.000 gange på Youtube.

Blodet råber til Gud

Gianna Jessen retter en finger mod USA som nation og folk og spørger retorisk, hvor mange børn der skal dræbes og lemlæstes for amerikanernes ego, magelighed og promiskuitet.

"Som Abels blod er ikke en af dem glemte af Gud," siger hun om de aborterede børn og påpeger, at USA ikke er et land, hvor der ikke er andre valgmuligheder end abort.

På grund af den måde, hun selv blev født, har Gianna Jessen cerebral parese, som er en hjerneskade, der forårsager motoriske problemer. Hun spørger retorisk kongressen, om hun ikke har ret til at leve, og siger at hun takker Gud for sin hjerneskade.

Tysk forbundskansler opfordrer til at gå i kirke

I stedet for at være bange for troende muslimer, skulle Europas kristne hellere begynde at gå i kirke.

Sådan sagde den tyske forbundskansler Angela Merkel under et besøg på universitetet i byen Bern i Schweiz først i september, ifølge den norske avis *Vårt Land*.

"Vi har stadig frihed til at bekende vores tro. Nu mangler vi bare modet til at gøre det," sagde Angela Merkel.

En tilhører spurgte Angela Merkel om, hvordan Europa bedst kan beskytte sig mod islamisering.

Den tyske statsleder lagde ikke skjul på, at en væbnet indsats kan være nødvendig mod terror, men sagde også:

"Frygt er ikke nogen god rådgiver, hverken i det personlige eller det sociale liv."

Hun tilføjede derefter, at hun synes, det er ærgerligt, at mange af de europæere, der frygter muslimerne, har så lille viden om deres egne kristne rødder, og hun håber, at flygtningedebatten vil føre til, at europæerne søger større viden om deres egen baggrund. *Kl*

Mission Øst var med i tv-indsamling

Under overskriften *HJÆLP NUI* deltog den danske hjælpeorganisation *Mission Øst* sammen med 11 andre organisationer i en akut-indsamling, som Danmarks Radio og TV 2 i fællesskab havde organiseret. Det hele kulminerede i et direkte indsamlingsshow søndag den 20. september.

I alt blev der samlet over 86 millioner kroner ind, og heraf går 4,43 procent til *Mission Øst*.

Pengene fra indsamlingen går til at hjælpe i de katastroferamte områder i og omkring det borgerkrigshærgede Syrien.

Generalsekretær Kim Hartzner fortæller, at *Mission Øst* er dybt engageret i nødhjælp til tusinder af mennesker, som er på flugt fra krig og terror i Irak og Syrien.

"Vi hjælper flygtningene, før de tvinges ud på en dødsbringende flugt," siger han.

"Først og fremmest for at skåne dem for livsfare i overlæssede både over Middelhavet. Dernæst, fordi de i nærområderne får hjælpen hurtigst muligt efter flugten, og endelig, fordi de mest sårbare får hjælp på den måde." *Kl*

Skoleundervisning på tv til flygtningebørn

En fjerdedel af skolerne i Syrien er ødelagt eller lukket på grund af krigen, men nu kan millioner af syriske flygtningebørn komme i skole igen – foran tv'et.

Den kristne tv-station SAT-7 har lanceret et undervisningsprogram, der hedder *Min Skole*, og som henvender sig til både muslimske og kristne flygtningebørn. Det fortæller Synne Garff fra Bibelselskabet.

Selv om skolesystemet er brudt sammen, har mange flygtningebørn stadig mulighed for at se tv, også i flygtningelejrene.

"Ved at forsyne denne generation af flygtninge med undervisning, investerer vi i hele den arabiske verdens fremtid," siger direktør for SAT-7 Rita Elmounayer.

Samtidig med *Min Skole* er SAT-7 i gang med at producere 52 programmer om traume-heling for flygtningebørn. Her forklarer en psykolog blandt andet forældrene om, hvordan de kan tale med deres børn om traumer fra krigen. *Kl*

Kong David; Han lagde mig en ny sang i munden, en lovsang til vor Gud

Råddenskab eller lovsang

Vores ord skal være med til at opbygge andre

AF NICKLAS LAUTRUP-MEINER

Når kristne ikke bander, er det, fordi den troende er kaldet til at leve et liv med en værdighed, der ærer Gud. Dette liv blomstrer op i mødet med frelsen.

Hidsighed og spot skal ligge os fjernt

På dansk og mange andre sprog kan man forstærke sine udsagn med grimme ord. Når Paulus skal formane menigheden i Efesos om deres tale, fortæller han dem dog, at det ikke er ligegyldigt, hvordan man taler med hinanden.

"Al forbitrelse og hidsighed og vrede og råb og spot skal ligge jer fjernt, ja, al ondskab."

Vrede og grimme ord er en af de konkrete ting i livet, som Jesus har udtalt sig specifikt om. Netop i bjergprædiken fortæller han, at sprogbrug har konsekvenser for ens evige ve og vel. Den, der kalder en anden for en tåbe, skal dømmes til Helvedes ild, siger han. Munden er nemlig med til at afsløre, hvad der ligger i menneskers hjerte.

Et forbillede, der er til at stole på

De færreste lægger formentlig den konkrete betydning i det, når de bander og dermed påkalder Djævelen eller nedkalder forbandelser og sygdomme over sig selv. Det betyder imidlertid ikke, at

Vores sprog afslører, hvem vi tilhører, og viser, at vi er til at stole på. Kraften til det kommer fra glæden over frelsen i Jesus.

man bare kan sige hvad som helst. Jesus siger i bjergprædiken, at i ens tale skal et ja være et ja og modsat. En troendes ord skal altså altid være til at stole på uden at man behøver at påberåbe sig Gud, Djævelen eller diverse sygdomme.

Samtidig må sproget også være underlagt Jesu ord om, at man skal være et forbillede for mennesker.

"Således skal Jeres lys skinne for mennesker, så de ser Jeres gode gerninger og priser Jeres fader, som er i himlene."

Sproget viser det nye menneske og den nye Jord. Når Paulus skal sætte ord på, hvordan vi skal opføre os, kæder han det både sammen med det nye liv, som en kristen er kaldet til at leve og med forventningen om det evige liv.

FOTO: KABOOMPICS.COM

"For nu er frelsen os nærmere, end da vi kom til tro. Natten er fremrykket, dagen er nær. Lad os da aflægge mørkets gerninger og tage lysets rustning på. Lad os leve sømmeligt, som det hører dagen til."

Den måde den troende lever og taler på er altså med til at vise et tilhørsforhold - nemlig til dagen og ikke til natten.

At bruge Guds navn som understregning
Dansk Sprognævnet skriver, at

den ældste og største gruppe af bandeord på dansk er knyttet til religion. I Danmark, hvor kristendommen har haft en stærk position i de sidste 1.000 år, har mange ældre bandeord relation til Bibelen. Nogle af de nye bandeord bruger også Guds og Jesu navn i engelsk oversættelse eller i forkortelser i chat og sms.

I moseloven var der dødsstraf for at misbruge Guds navn. Delvis som en konsekvens af dette har jøderne afholdt sig fra at udtale

Guds navn. Man formoder dog, at navnet blev brugt i tempeltjenesten, og Jesus har formentlig også brugt det selv, da han læste fra Esajas' bog i synagogen i Nazaret.

Hjertets ord må være lovsang til Gud

For Bibelens forfattere er det ikke nok, at man bare undlader at tale grimt og ellers er til at stole på. Ordene kommer nemlig fra hjertet. Derfor nytter det ikke bare at bide visse ord i sig og tale

pænt. Hjertet må forvandles. Man skal iklæde sig Kristus, siger Paulus. En anden af Bibelens forfattere, nemlig kong David, bruger sig selv som eksempel og fortæller, at frelsen får konsekvenser for den måde, han taler på.

"Han trak mig op af undergangens grav, op af slam og dynd; han satte min fod på klippen, så jeg stod fast. Han lagde mig en ny sang i munden, en lovsang til vor Gud," siger kong David om sit møde med Guds frelse.

Religion, sygdom og sex forstærker sproget

I danske, kristne sammenhænge bruges ordet bandeord om ord, der misbruger eller vanhelliger Guds navn eller påkalder Djævelen. Ifølge Dansk Sprognævnet forstår danskerne dog bandeord bredere. Bandeord er her grimme ord, der forstærker et udsagn og retter opmærksomheden både mod det, der siges, men også mod, hvordan det siges.

Der er fire typer af forstærkende ord på dansk,

ifølge sprognævnet.

Religiøse bandeord

De ældste danske bandeord ligger i denne kategori. Denne gruppe er den største gruppe af bandeord og tæller blandt andet fandens (det, der tilhører Djævelen) og sgu (så Gud hjælpe mig). Mange danskere regner dog ikke sgu for et anstødeligt ord længere, men bruger det

synonymt med 'jo'. Blandt muslimske danskere bruges "ya, Allah" (Kære Allah) og "wallah" (Jeg sværger ved Allah) også.

Sygdomsbandeord

Denne gruppe ord indeholder en sygdom, som man ved at påkalde bruger til at forstærke sin udtalelse. For pokker hører til denne gruppe. Pokker er en gammel tysk betegnelse for

kopper, syfilis og udslæt. I udtrykket kraftedeme er det sygdommen kræft, man inddrager for at understrege sit udsagn.

Sex- og afføringsbandeord

I Danmark har man brugt "skide" til at forstærke sin udtalelse i over 100 år. Pisse har været brugt i snart 50 år. Siden starten af 1990'erne har de engelske ord shit (lort) og fuck (slang

for samleje) også været brugt på dansk. Især fuck regnes som et meget kraftigt bandeord på engelsk.

I det korte sprog, som kendetegner chat og sms, bruges især fuck ofte i forkortelser såsom WTF (what the fuck), FFS (for fuck's sake) eller OMFG (oh my fucking god).

Omskrevne bandeord

De omskrevne bandeord

er ord, der mildner et mere kraftigt bandeord. Ordet kan eksempelvis staves "l-o-r-t", udtales lidt anderledes som "hæwlede" i stedet for Helvede eller ændres lidt som "sgl" i stedet for sgu.

Man kan også erstatte ordet med et andet og sige "for Søren" i stedet for Satan.

Dette kaldes af nogle LM'ere for missionshusbandeord.

TEMA

Adam Kofoed Månsson; Det vil være løgn at sige, at jeg aldrig har grinet af en sjofel vits. Men jeg har også mange gange tænkt, at det skulle jeg nok ikke have gjort

Fælles jargon skaber forståelse

Kristne må indstille sig på, at sprogbruget er anderledes på arbejdspladsen end i missionshuset

AF KAJA LAUTERBACH

Adam Kofoed Månsson har måttet erkende, at det er nemmere at lade være med at bande end ikke at være med i værkstedshumor.

Han studerer nu til skovfoged på Skovskolen i den nordsjællandske by Nødebo, men har tidligere arbejdet i landbruget på flere store godser og også en kort tid på en byggeplads.

Alle steder har han oplevet et hårdt og kontant sprog med mange forstærkende ord. Han forklarer, at bandeord på ingen måde var usædvanlige, og sjofelt sprog hørte som oftest med.

"Vitsen, der foregår under bæltstedet, er nemme at grine af, og det vil være løgn at sige, at jeg aldrig har grinet af en sjofel vits. Men jeg har også mange gange – med en klump i halsen – tænkt, at det skulle jeg nok ikke have gjort," siger 27-årige Adam Kofoed Månsson, der bor på Nørrebro i København.

Det sjofle ligger ofte som en undertone i meget af det, der bliver sagt. Man misforstår ting i den retning med vilje for at lave sjov. Det er som jokes i generelle vendinger og sjældent møntet på folk direkte, og det er hans indtryk, at folk er med på det.

Situationsbestemt sprog

Adam Kofoed Månsson understreger, at han har været meget glad for at arbejde på godserne.

Han forklarer, at en del af det hårde sprog her er, at man straks får at vide, hvis det, man har lavet, ikke er i orden, mens det bliver sagt knap så ofte, hvis det er rigtig godt. Man forventer, at det, man laver, er godt, og hvis det ikke er det, skal man nok få det at høre.

Ofte opstår der en fælles jargon på en arbejdsplads eller i et fællesskab af mennesker, som det er nødvendigt at forstå for at

Adam Kofoed Månsson er under uddannelse til skovfoged. Han erkender, at det er lettere at lade være med at bande end at være med i værkstedshumor.

PRIVATFOTO

blive en del af fællesskabet. Man kan kalde det en slags stammesprog.

Jargonen kan være meget forskellig fra sted til sted. I forskellige brancher kan man have forskellige forståelser af, hvordan man taler sammen. Sproget kan også være bestemt af den situation, man taler ind i.

"Vi var fire mand, der gik sammen på det sidste gods, jeg arbejdede på. Vi havde brug for et fælles sprog for at blive forstået og at forstå," siger Adam Kofoed Månsson.

"Men vi kunne også tale høfligt og ordentligt. For eksempel ved kundekontakt, eller når vi hilste på gudejeren."

Ville ikke bande

Adam Kofoed Månsson har hele tiden været meget bevidst om, at han ikke ville bande. Det var for ham en måde at markere på, at han er kristen.

Og der blev lagt mærke til det, og det blev respekteret. Han tænker især på en god kollega på det sidste gods, han arbejdede på. Godset ligger i Sydsjælland, og han overnattede hos kollegaen, når de arbejdede sent, og det kunne være svært at nå hjem. Den kollega undskyldte nogle gange, når han

brugte mange bandeord.

Det er Adam Kofoed Månssons erfaring, at ens adfærd afspejler, hvem man er, hvad enten man vil det eller ej. Bare det, at man lader være med at bande.

"Men det er lidt noget andet med sjofelhederne," siger Adam Kofoed Månsson.

"Der blev mine grænser nok rykket lidt. Jeg vænnede mig lidt til det og kom til at tage lettere på det."

Han tror, det er vigtigt som kristen på forhånd at indstille sig på, at man vil møde et andet sprog og en anden humor blandt ikke kristne på sin arbejdsplads. Hvis man er bevidst om det, kan man sætte regler op i sit eget liv.

På den anden side slår han fast, at det er utopi at tro, at man kan færdes i et meget sekulært miljø uden at blive mærket af det.

Medier og stand up

Det hårde sprog findes ikke kun på en række arbejdspladser. For mange er det en del af dagligdagen, og mange børn bruger et hårdt sprog helt ned i børnehaven og de små klasser. Det smutter også ind i LMU og andre kredse, hvor de kristne færdes og bliver mere og mere del af det, erfarer Adam Kofoed Månsson

Han tror, at det både handler om påvirkning fra medierne, og at det er blevet mere og mere in at se stand up-shows.

Radioens P3 er blevet en ungdomskanal, der ikke længere er sprogvogter, og 90 procent af stand up-komikeren er kun sjov, hvis det foregår under bæltstedet. Han mener, at en af grundene til, at stand up er blevet så populært, er, at det er en billig og hurtig måde at score point på. Og så er det nemmere at gå til end gennemtænkt komik og satire a la Niels Hausgaard og Linie 3, som han er vokset op med.

"Hvis man hører et sprog meget fra flere sider, vænner man sig efterhånden til det og accepter det. Derfor tror jeg også, at det skurrer mindre i ørerne hos mange forældre, når deres børn kommer hjem og har lært et nyt ord," siger han.

Bibelen om tale

- Jeres tale skal altid være venlig, krydret med salt, så I ved, hvordan I skal svare hver enkelt (Kol 4,6)

- Uanstændig snak, tåbeligheder og ondskabsfuld ironi passer sig ikke for kristne. Brug i stedet munden til at takke Gud (Ef 5,4 i Bibelen på hverdagsdansk)

- Intet råddent ord må udgå af jeres mund, kun et godt ord til nødvendig opbyggelse, så det kan blive til velsignelse for dem, der hører det (Ef 4,29)

- Men i jeres tale skal et ja være et ja og et nej være et nej. Hvad der er ud over det, er af det onde (Matt 5,37)

- Frem for alt, mine brødre, sværg ikke, hverken ved himlen eller ved jorden, eller nogen anden ed; men jeres ja skal være et ja, og jeres nej skal være et nej, for at I ikke skal hjemfalde til dom (Jak 5,12)

- Den, der bespottet Herrens navn, skal lide døden (3 Mos 24,16)

- Du må ikke bruge Herren din Guds navn til løgn, for Herren vil aldrig lade den ustraffet, der bruger hans navn til løgn (2 Mos 20,7)

- Når man taler ondt om os, svarer vi venligt (1 Kor 4,13a i Bibelen på hverdagsdansk)

- Velsign dem, der forfølger jer, velsign, og forband ikke (Rom 12,14)

- Tungen er kun en lille legemsdel, men kan prale af stor magt. Tænk på, at den mindste ild kan sætte den største skov i brand; også tungen er en ild ... den sætter tilværelsens hjul i brand og er selv sat i brand af Helvede (Jak 3,5b-6)

- Vi kan ikke lade være med at tale om, hvad vi har set og hørt (ApG 5,20)

- Jesus: På dommens dag skal mennesker aflægge regnskab for ethvert tomt ord, de har talt (Matt 12,36)

TEMA

Svend Åge Jacobsen; De frie vidnesbyrd forbinder typisk ordet og livet. Det er derfor, man tit ser, at frie vidnesbyrd bliver husket, mens en dogmatisk prædiken bliver glemt

At dele Guds ord kan skabe liv af døde

Man skal forberede sig til frit vidnesbyrd, så man har noget at give de andre

AF KAJA LAUTERBACH

Svend Åge Jacobsen fra Haderslev tænker tit på Jobs ven Elihu i Jobs bog 33,23-26, når det handler om at fortælle om sit trosliv med sine egne ord.

"Elihu holder en af de mest evangeliske prædikener i Gammel Testamente og i de følgende vers, 27-28, formulerede han et vidnesbyrd: Han synger det ud for mennesker: Jeg syndede og gjorde, hvad der var uret, men Gud gengældte det ikke. Han fritog mig fra at gå i graven, jeg lever og ser lyset," forklarer Svend Åge Jacobsen.

Her finder han et mønster for vidnesbyrdet: først refleksion over det evangelium, man selv har hørt, og så give det videre til andre med glædens fortegn.

"Ligesom den amerikanske menneskerettighedsforkæmper Martin Luther King har jeg en drøm. Min drøm er imidlertid ikke om frihed, men om at det frie, levende ord i LM må få frit løb, så vi med glæde synger ud for hverandre: 'Se hvad Gud har gjort for mig,'" siger Svend Åge Jacobsen.

Trøste eller holde nede
Ord har stor magt. Ofte når kristne taler om tungens magt, tænker de på de negative ting, som sproget kan bruges til.

Selv om Svend Åge Jacobsen ikke er i tvivl om, at det er vigtigt at være opmærksom på, at ord kan bruges til at tage modet fra andre og afsføre deres fejl, er det for ham mere vigtigt at fokusere på, at ord – og tavshed – nogle gange kan virke som guld i hjertet.

"Jakob taler i sit brev om tungen, som en kilde til både velsignelse og forbandelse, og derfor gør vi vel i til stadighed at overveje vores ord og vogte vores tunge, så godt vi kan," siger Svend Åge Jacobsen.

Han forklarer, at man med sine ord både kan styrke den trætte, men også tage modet fra andre, såre dem og holde dem nede. Han mener, at nogle gange er tavshed det mest rigtige.

Svend Åge Jacobsen mener, man skal forberede sig hjemmefra på at holde frit vidnesbyrd og tænke: "Hvad kan de andre mon have brug for at høre?"

"Med kærlighedens fortegn kan jeg vælge at tie om andres svagheder for ikke at udstille dem," siger han og minder om ordsproget, der siger: "Man ikke skal sige alt, hvad der er sandt, men alt, hvad man siger, skal være sandt."

Skaber, hvad det nævner
Svend Åge Jacobsen, der er tidligere lærer på Luthersk Missions Højskole forklarer, at i Guds rige har ordet stor magt. For eksempel henviser han til Bibelens første blad, hvor Gud siger: "Der skal være lys!" - og der blev lys. Når Gud siger noget, sker det, som han har sagt. Guddomsordet skaber, hvad det nævner.

"På samme måde er det med ordet i Jesu mund. Da han bød stormen lægge sig, blev der blikstille. Med et ord gjorde han syge raske, og når Jesus sagde, 'dine synder er dig forladt', ja, så var manden tilgivet, så havde synden virkelig forladt manden," fortsætter han.

Kristne i dag skal også fokusere på ordets skabende magt, mener Svend Åge Jacobsen.

"Vores ord har ikke helt samme magt som Jesu ord, men der er nogle paralleller. I Luk 10,16 siger Jesus, at den, der hører jer, hører mig, og Paulus taler om, at Gud har betroet os ordet om forligelsen. Altså kan vi med vores ord være med til, at mennesker bliver forligt med Gud og bliver frelst," uddyber han.

Opgave for alle kristne
Svend Åge Jacobsen slår fast, at den opgave ikke kun er givet til apostle og prædikanter, men det er ord til alle kristne.

"Ny Testamente taler

PRIVATFOTO

flere steder om, at vi skal opbygge og trøste hinanden. Det handler mest om menighedssammenhænge, og Paulus nævner, at når vi kommer sammen, så har den ene en sang, en anden en belæring, en tredje en åbenbaring og så videre. Alting skal være til opbygelse," siger han.

"Det må ligge os på sinde i dag, både i hjem, menighed og hvor vi ellers færdes, at vi har fået Guds ord betroet. Et ord, som kan skabe liv af døde og blive til frelse for folk, men også modsat. Hvis man fortier Guds ord, udebliver frugten, og man kan forhindre mennesker i at blive frelst."

Svend Åge Jacobsen peger på en anden påmindelse i Ny Testamente om at sætte ord på sin tro og dele dem med hinanden. Nemlig Paulus' formaninger fra Kolossenserbrevet 3,16, der er citeret på en af de forreste sider i LM's sangbog, *Åndelige sange og salmer*.

"Lad Kristi ord bo i rigt mål hos jer. Undervis og forman med al visdom hinanden med salmer, hymner og åndelige sange, syng med tak i jeres hjerter til Gud."

Ikke Speakers' Corner

Svend Åge Jacobsen er fritidsprædikant i LM Sønderjylland og kommer også rundt og holder møder man-

ge andre steder.

Han vil gerne opfordre til, at frie vidnesbyrd bliver en del af gudstjenesten eller mødet flere steder. Formålet skal være at opbygge og trøste hinanden – ikke at holde "Speakers' Corner", hvor man selv bare kan tale løs, forklarer han.

"Det ville være godt, om man allerede hjemmefra tænkte på, hvad man gerne vil sige til de andre. Man kunne tænke: 'Hvad kan de andre mon have brug for at høre?' – ligesom man tænker, når man får gæster: 'Hvad mon de kan lide at spise?'" siger han.

I den forbindelse minder Svend Åge Jacobsen om Paulus' ord i 1 Kor 14,5 + 39, hvor han siger, at han gerne ser, at alle taler profetisk, og opfordrer til, at man stræber efter det. Det definerer Svend Åge Jacobsen som, at man forbereder sig, arbejder med det og beder over, hvad man skal sige til frit vidnesbyrd.

I Ny Testamente er alle kristne kaldet til at være præster for Herren, siger Svend Åge Jacobsen. Det kaldes det almindelige præsteskab. Han kunne ønske, at mange flere var bevidst om det, så de glad og villigt stillede sig til rådighed for Herren med også med det, til velsignelse både for sig selv og andre.

"Så går vi ikke kun til møde for at høre noget, men vi må også forberede os, så vi har ord til andre, som man skønner kan være til gavn og glæde for ens næste."

Vidne-prædiken

Den erfarne prædikant og bibelunderviser anser de frie vidnesbyrd for en underafdeling af den almindelige forkyndelse ved gudstjenesten eller mødet.

"De frie vidnesbyrd forbinder typisk ordet og livet. Det er derfor, de er så slagfaste, og derfor ser man tit, at frie vidnesbyrd bliver husket, mens en dogmatisk prædiken bliver glemt," siger han..

"Det er heller ikke nødvendigt altid at have en lang prædiken. Jeg vil foreslå, at der nogle gange er fire til fem 'vidne-prædikanter', der taler fem til ti minutter om samme tema. Det kan også være kvinder. På den måde kommer der flere på banen, og så bliver forkyndelsen bredere og mere nuanceret, og vi kan undgå mange børnesygdomme i tros livet."

Bekendelse er nødvendig

Bekendelse af troen er nødvendig både over for Gud, for menigheden og for verden. Paulus siger: Hvis du med din mund bekender ... skal du frelses.

"Over for Gud sker den

første bekendelse ved dåben – ved barnedåb gennem stedfortrædere," siger Svend Åge Jacobsen

Han oplever imidlertid, at en del mennesker viger tilbage, når det gælder bekendelsen over for menigheden gennem det frie vidnesbyrd. De siger: "Det kan jeg jo ikke – det ved du også godt, Gud."

Til det siger han, at det er samme indvending, som Moses kom med, da Gud kaldte ham til at gå til Farao. Og da blev Gud vred. Når apostlen gerne ser, at alle taler profetisk, må vi hver især tage de ord af skriften med ind for den hellige Guds ansigt.

Han mener, at alt for meget af tilbageholdenheden hænger sammen med janteloven og den pietistiske ydmyghed, vi har arvet: "Jeg kan jo ingenting!"

"Det er helt i orden, at man skal øve sig, men den offentlige bekendelse må vokse frem hos alle i en eller anden form," siger Svend Åge Jacobsen.

For mange kan det også være en overvindelse at bekende sin tro over for verden. Svend Åge Jacobsen peger på, at Jesus siger i Matt 10,32, at man ikke kan være kristen og samtidig fornægte Gud over for verden, og tavshed om ens tro er ofte det samme som fornægtelse.

TEMA

Amalie Bach-Dybdahl; Som kristne ønsker vi brændende at blive accepteret og respekteret af mennesker i denne verden, og det kan høres gennem vores tale

Støvsug sproget for nullermænd

Kronikør: Hvad er det, der fylder danske kristnes sprogbrug?

AF AMALIE BACH-DYBDAHL
MEDICINSTUDERENDE
AMALIE_B-S@HOTMAIL.COM

Vores bil kommer til syn indimellem. Vores have bliver luget for ukrudt. Vores hjem bliver støvsuget og set efter i krogene for nullermænd. Og det er helt sikkert alle sammen ting, som skal ordnes fra tid til anden. Passes. Tjekkes. Og så er der indimellem områder i vores hverdag, vi ikke tjekker så tit. Som for eksempel hvordan vi bruger sproget.

En stor del af vores dag går med at kommunikere gennem tale. For at spare hjernen for overarbejde har mennesker vaner, og måden at omgås hinanden i tale ender utaknemmeligt som en vane for de fleste af os. Og helt ærligt kunne vi godt sende vore sprog til et tjeck. For vores sprog påvirker os og andre i den grad.

Tale viser tilhørsforhold
Sprog er med til at danne en forståelsesramme for det, vi taler om. Sproget både beskriver, men i høj grad også skaber det, det omtaler, både for os selv og for dem, vi taler med. Måden, vi fremstiller situationer og mennesker på, vil påvirke følelser, tanker og handling hos de lyttende mennesker. Og også hos os selv.

Det betyder, at vi kan påvirke i forskellige retninger og skabe kultur for den måde, vi tænker på og handler på over for hinanden alene ved valg af ord. Hvis vi roser hinanden, taler positivt og konstruktivt til hinanden, følger handling i taknemmelighed og respekt. Omvendt kan vi ikke tale nedladende om en kollega eller bekendt og derefter tro, at vi kan møde ham med åbenhed og omsorg. For ordene har allerede skabt en barriere mellem os og ham.

Den måde, vi taler på, viser, hvad der fylder i vores liv. Vi viser vores geografiske tilhørsforhold, sociale og

kulturelle forhold, og også i høj grad, hvem, vi ønsker, andre mennesker skal opfatte os som.

Derfor er det også tit, at vi taler som mennesker, vi ser op til og gerne vil ligne.

Denne efterligning kommer snigende ganske automatisk og sætter spor ind i vores måde at se livet og mennesker på. Sproget viser, hvem der er herre over vores liv og værdier.

Det var ret skarpt sagt, da Jesus forklarede os, at "hvad hjertet er fyldt af, løber munden over med." Der er åbnet et kighul til det, som fylder vores hjertes, det, som vi skatter højest, gennem det, vi lukker ud gennem munden.

Tungen er svær at tøjle
Med Jesus i vores hjerte, vil en følge heraf være, at vi ikke lukker rådne ord ud af vores mund, kun ord til opbyggelse for andre mennesker. At det, som vi taler om, og måden, vi gør det på, ærer vores Herre.

Med hånden på hjertet må vi desværre erkende, at det ikke forholder sig sådan. Tungen er utrolig svær at tøjle. For vi lader os påvirke af kulturen omkring os. Vi ønsker brændende at blive accepteret og respekteret af mennesker i denne verden, og det kan høres gennem vores tale. Vi tillader os selv at sige ord og omtaler andre på en måde, som vil kategoriseres som rådden.

Sarkasme og ironi
Lad os bare være helt konkrete. Hvad er det, der fylder i vores sprogbrug som danske kristne?

Sarkasme og ironi bliver flittigt brugt næsten i et hvert forum. Det afspejler vores trang til at være uhøjtidelige og bruge den indirekte form for at forstærke vores egentlige holdning. Brug af sarkasme og ironi kan være en forlø-

Der kan være brug for, at vi en gang imellem giver vores sprog et eftersyn, fordi der så nemt sniger sig dårlige vaner ind.

sende måde at omgås hinanden med, og især blandt indforståede kan det skabe mange gode grin.

"Betyder det mere for os at signalere med vores sprog, at vi tilhører gruppen af mennesker omkring os, som bruger ordene, som de vil, end at vi tilhører Jesus, som ønsker, at vores ord skal være med til at bygge op?"

man ikke ønsker skal blive eksponeret til dem, man er sammen med.

Samtidig er der accept af en hårdere tone i kommuni-

kationen, fordi man kan tillade sig at sige noget, andre ikke opfatter som det reelt sprogligt sagte.

Der bliver altså skabt en kultur, hvor man siger ét, men mener noget andet.

Hvis ironi og sarkasme bruges konstant, har det den konsekvens, at vi ikke opfanger, hvad der egentlig rører sig hos vores medmennesker. Og vi kommer heller ikke til selv at kunne være ærlige og sårbare, hvis jargon konstant er ironisk. Det er derfor vigtigt, at vi tager masken af og også opfordre andre til det.

Missionsbandeord

I en anden kategori har vi de såkaldte missionsbandeord eller erstatningsbandeord.

Vi ved godt, at vi ikke skal bruge Guds eller Satans navn, men "Så for Søren" virker ligesom ikke nær så

voldsomt.

Med brug og accept af erstatningsbandeordene blandt kristne er der skabt et rum for langt på vej at kunne tale som ikke-kristne og samtidig fremstå from – i hvert fald lige så from som vores kristne nabo.

For eksempel er der mange specielt engelske udtryk som "fuck" og "shit", som er en type af køns- og seksuelle bandeord, der er vundet meget frem de senere år både blandt ikke-kristne og blandt kristne. Chat-bandeord som WTF (what the fuck) og OMG (Oh, my God) bruges også af begge grupper.

Af en eller anden grund er det mere in og samtidig lettere at bruge erstatninger for bandeord på engelsk i stedet for på dansk.

Men ønsket om at hævde sig selv er stadig den samme. Ja'et står ikke for sig

selv. Og Gud, som har skabt sprogene, er også helt med på det engelske. Guds navn skal ikke misbruges, heller ikke på engelsk. Sex, som er en dyrebar gave fra Gud, skal ikke nedgøres i vulgært slang.

Vi må spørge os selv, om det betyder mere for os at signalere med vores sprog, at vi tilhører gruppen af mennesker omkring os, som bruger ordene, som de vil, end at vi tilhører Jesus, som ønsker, at vores ord skal være med til at bygge op.

Bruger vi rådne og meningsløse ord, bliver ikke kun vores omgivelser, men også vi selv præget til også at tænke, føle og handle efter det indhold, ordene har.

Kommer også fra hjertet

Når vi taler så konkret, bliver mange af os provokerede. Vaner er ikke særlig behagelige at sætte spørgsmålstegn ved. Især ikke, hvis vi har en følelse af at blive fremhævet og accepteret gennem disse vaner.

Men vi skal ikke slå provokationen hen.

Helt fri fra at blive præget af kulturen og dermed sprogbuget omkring os er desværre umuligt.

For råddenskab kommer ikke kun fra vores omgivelser – den kommer også fra selve vores hjerte. Hvis vi tænker, at vi bare skal have nogle konkrete ord ud af vores ordforråd for populært sagt at blive bedre kristne, vil denne holdning med tiden være svær at holde fast i.

Begynd med dit hjertes tilhørsforhold. For herfra udspringer det, som kommer ud af vores mund. Vi må holde fast i, at det hverken er andre kristnes sprogbrug eller vores eget ønske om at tilhøre en bestemt gruppe mennesker ved brug af bestemte ord, som skal definere, hvad der er godt at lukke ud.

Vi må ikke tage let på ordene. De skal bygge op hos os selv og mennesker omkring os. Vi skal være konkrete og turde rense ud i vores måde at tale på – mindst lige så tit, som vi tjekker husets hjørner for nullermænd.

anmeldelser;

Kristne er bogens folk

AF KAJA LAUTERBACH

"Fromme jøder på Jesus tid arbejdede daglig med Guds ord – ellers hørte de ikke til de fromme jøder. Nu er det os kristne, der skal forholde os til Guds åbenbaring. Vi har overtaget fra jøderne, at vi er bogens folk."

Sådan forklarer Peter Olsen, hvorfor bibelbrug fylder så meget i den bog, han netop har skrevet: *Bibels syn på sig selv*.

Kristus er Guds ord

Peter Olsen er ekstern lektor i systematisk teologi på halv tid på Dansk Bibelinstitut (DBI), og oprindeligt er bogen er afløser for et hæfte med samme titel, som DBI's første rektor, Niels Ove Vigilius skrev i 1979.

Niels Ove Vigilius' hæfte var et indlæg i diskussionen med universiteterne om den historisk-kritisk tolkning. Peter Olsens bog er noget større, og det skyldes, at han ser et behov for at tage flere aspekter med som Bibels troværdighed, Bibels klarhed, og dens lboende virkekraft. Derfor handler store dele af bogen om, hvad Bibelen siger om sin egen troværdighed, hvad Jesus siger om profeternes troværdighed og om den autoritet, som han giver apostlene.

Peter Olsen understreger også den gammellutheriske forståelse, nemlig at Gud er til stede i Bibels ord: Kristus er Guds ord. Bibelteksten bærer ham i sig som vuggen i Betlehem eller korset på Golgata.

Genstart andagtslivet

Ved siden af sin ansættelse på DBI er Peter Olsen ansat på halv tid som bibelunderviser i LM. De to LM-afdelinger i Vestjylland og Sønderjylland-Fyn, som står for LM's forkyn-derfond, opfordrede ham til at bruge sin arbejdstid i januar til at skrive bogen færdig, og bogen er udgivet i samarbejde mellem DBI og dem. På den måde er den også med til at profilere forkyn-derfonden.

Peter Olsen understreger, at bibellæsning er vigtig. Både at læse i sammenhæng og at "gumle" på enkelte vers.

Han mener, det samarbejde er meget relevant. Det er nemlig hele tiden relevant for alle kristne at blive konfronteret med Bibels syn på sig selv og på Bibels krav på dagligt brug.

"Mange af os oplever, at det går op og ned, og at andagtslivet skal genstartes flere gange årligt," siger Peter Olsen og slår fast:

"Gud vil, at vi dagligt skal leve vore liv for hans ansigt. Det betyder, at vi både må bede til ham og læse hans Ord. Men vi kan læse Guds ord på flere måder: Vi kan læse hele kapitler i sammenhæng. Vi kan meditere på enkelte vers og lære dem udenad. Vi kan læse en andagtsbog. Vi kan læse Bibelen sammen med andre i en bibelkreds. Det er godt at veksle mellem forskellige måder."

Bibelunderviseren understreger, at Gud har bestemt, at troen skabes og opretholdes ved nådens midler (Ordet, dåben og nadveren), og han mener, at Rosenius har Skriften på sin side, når han siger:

"Vil du vinde det evige liv, må du skaffe dig næring til dit åndelige liv. Har du ikke tid nok til at bruge Guds ord, må du skaffe dig det – om tiden så skal tages fra din dag eller din nat! Siger du på forhånd, at det er umuligt, kan det også på forhånd siges om dig, at du lige så godt med det samme kan opgave at nå målet. For hvis det åndelige liv ikke bliver styrket gennem brugen af Guds ord, er det umuligt at nå himlen" (C.O. Rosenius: Gud ransager, 2002, s.124-125).

En lidt sort/hvid bog, der er god at få forstand af

BOGANMELDELSE
AF JENS LOMBORG
PRÆST I SKJERN BYKIRKE
JENS.LOMBORG@GMAIL.COM

Peter Olsen
Bibels syn på sig selv

DBI i samarbejde med LM
Vest- og Sønderjylland 2015

130 sider – 49,- kroner

Peter Olsen har gjort et stort arbejde med at vise, hvad det rent faktisk betyder, at Bibelen er Guds ord; at bibellæsning er en åndelig disciplin; at vi skal bede Gud åbne vore øjne, mens vi læser. Olsens anliggende er blandt andet at beskrive hvordan Bibelen "rummer en virkekraft som Ingen anden bog" (kap 12).

Hovedparten af bogen beskriver dog, hvordan Gud har åbenbaret sig (og hvordan Luther så på det). Det berøres, hvordan vi skal forstå bibelkritikken og al dens væsen. Gode betragtninger. Man mærker, at der

er meget på hjerte; der er en virkelig stor mængde information i de korte kapitler. Bogen er grundig og god at få forstand af.

Men undervejs bliver det ilgesom bare lidt for alvorligt; bogen beskriver, hvordan risikoen for uredeligheder, misforståelser og misbrugets fare lurer om hvert hjørne, når man læser

Bibelen. Jeg savner, at han tager mig i hånden og viser mig, at Bibelen er porten til Paradis.

Bogens sidste kapitel om Bibels daglige brug var ret mærkeligt. På den ene side fremhæves det, at Bibelen ikke er en "pensumbog", mens det senere anbefales at "læse forskellige oversættelser sideløbende:

norsk, svensk engelsk, tysk eller gamle danske oversættelser. Ingen oversættelser får alle nuancer med".

Nej, det er da klart. Men alligevel: Rolig nu!

Et andet eksempel: Med henvisning til 5 Mos 6,4ff forudsættes det, at vi "læser Bibelen derhjemme for os selv og vore børn. Gør vi ikke det, må vi som jøderne lære den udenad, så vi kan fremsige den, både når vi er hjemme og når vi er ude".

Er det bare mig, eller bliver tonen ikke ret loviskl?

Jeg savner at mærke en spontan og umiddelbar glæde over Guds åbenbaring. Jeg savner at mærke "Høj-sangens duft midt i syndfloden, julenats fryd midt i Sinajs torden, påskemorgens fred i Nebukadnesars gloende ovn", som Poul Hoffmann engang udtrykte sig, da han skulle beskrive det enestående ved Bibelen.

Jeg fornemmer tydeligt, at det ikke er meningen med bogen, men Gud kan på en måde godt komme til at virke som en lidt sort/hvid dogmatiker.

En god vej ind i en af Bibels sværeste bøger

BOGANMELDELSE
AF MADS LORENZEN HØJGAARD
BACHELOR I STATSKUNDSKAB
MADS.HOJGAARD@GMAIL.COM

Torben Mathlesen:
Håb fra Himmel til jord
Ordet og Israels Forlag 2015

65 sider – 65,- kroner

Bogen *Håb fra Himmel til Jord* indeholder 30 små andagtsstykker med udgangspunkt i *Johannes' Åbenbaring*.

Og små er det helt rigtige. De er meget nemme at overskue og vil selv for en uerfaren læser ikke tage mere end fem minutter at læse.

Dette er både fordelen og ulempen ved denne bog. For på så få linjer, som forfatteren har at gøre med til hvert stykke, er det svært at nå rigtig rundt om de skriftsteder som han tager udgangspunkt i.

Fordelen ved de korte stykker er, at de for en læser, som ikke har den store tid eller mulighed for at læse længere stykker, er dette rigtig gode stykker, hvor forfatteren trækker tråde fra Åbenbaringen og ind i vores hverdag.

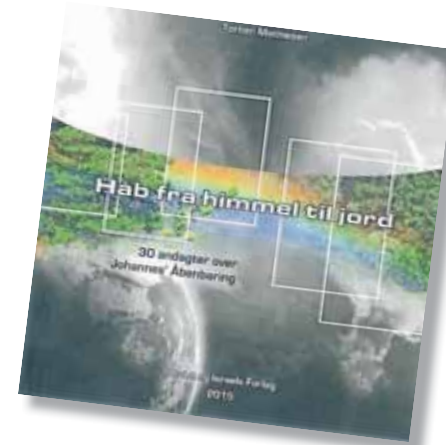
Har man lyst til at læse mere, har forfatteren skrevet en studiebog til *Johannes' Åbenbaring*, hvor man kan dykke dybere ned i stoffet.

Samlet set fungerer bo-

gen rigtig godt til at give en appetitvækker til en af de sværeste bøger i Bibelen. Måden, hvorpå forfatteren trækker tråde fra de enkelte vers og ind i vores nutid, er spændende, og håbet, som forfatteren gerne vil sætte fokus på, er gennemgående

og giver en opløftende stemning i de svære emner, som berøres bogen igennem.

Værd at læse, hvis man ønsker nogle korte indblik i *Johannes' Åbenbaring*. Det kan være en god vej ind i bogen, hvis man aldrig har haft modet til at gå i gang selv.

» **Manuel Vigilius;** Jeg vil anbefale alle, som har en ægte interesse i sagen, til selv at lytte til bredden og dybden i Kellers undervisning

Debat er spalten, hvor læserne kan komme til orde og er dermed alene udtryk for skribentens egen holdning. Redaktionen forbeholder sig ret til at forkorte indlæg, der fylder mere end 2.000 anslag inklusive mellemrum.

» **Jeg kunne ønske lidt større skepsis hos redaktionen**

AF MANUEL VIGILIUS
GRÆSTED
MVIGILIUS@GMAIL.COM

Det er relevant at diskutere en offentlig person som præsten Tim Keller og hans teologi, som det sker i det seneste nummer af *Tro og Mission (TM)*. Men jeg mener, at debatten kommer skævt fra start, og at kritikken er problematisk:

Vi får i bladet ingen introduktion til Keller, og hvad han selv mener. Dermed er man som læser overladt til at forholde sig til kritik og personer i stedet for substans: Hvem stoler jeg mest på: "forsvareren" Peter Rask eller kritikeren Mikkel Vigilius? (Som jeg i øvrigt respekterer og holder meget af, hvis nogen skulle være i tvivl).

Det er ellers nogle voldsomme beskyldninger, Keller bliver udsat for. "Alt det anstødelige i Guds ord og evangeliet" forties eller fornægtes. Tilbage bliver et evangelium "uden lysets klarhed og saltets kraft". Keller "følger i liberalteologernes spor".

Man må konkludere, at nøglepersoner i KFS, Logos-Media og mange andre bi-

beltro kirker, organisationer, ledere med videre, ikke ejer bedømmelsens nådegave. Ellers ville de jo ikke udgive denne vranglære, lade sig udfordre og inspirere Keller eller Ilgefrem samarbejde med ham (som for eksempel D.A. Carson og John Piper gør i *The Gospel Coalition*).

Så stor en påstand burde have vakt lidt større skepsis hos redaktionen. I stedet får den lov at dominere en hel side i bladet. Det er skuffende. Især når redaktionen kender til den omfattende dialog om kritikken, som har været på Peter Rasks Facebook-side, som har påvist svagheder i grundlaget for kritikken.

Jeg vil anbefale alle, som har en ægte interesse i at få sagen belyst nærmere, at gå ind og læse denne tråd. Og selv lytte til bredden og dybden i Kellers undervisning på www.gospelinlife.com/free-sermon-resource.

På den basis siger jeg: Ja, Kellers syn på Helvede kalder på kritik, og hans syn på evolution på debat. Men jeg har sjældent oplevet så klar, velgørende og bibelsk formidling af evangeliet og den kristne tro i det 21. århundrede. Og dét er hovedsagen!

» **Hensigten og formålet med Projekt God Forkyndelse**

AF THORKILD AMBROSEN
GØRLØSE
T.AMBROSEN@GMAIL.COM

Rapporten *God forkyndelse* giver et fint billede af de resultater, der er opnået, herunder efter hvilke sofistikerede metoder disse er blevet behandlet, men uanset det, vil svarene altid afhænge af, hvad der spørges om, altså hvad var hensigten og formålet med spørgsmålene, og hvem blev spurgt om hvad.

Jeg undres for eksempel over, at der undersøges, om kvinder og mænd prædiker forskelligt, men det er så det. Det alvorlige er, at det er manipulerende og i direkte konflikt med LM's *Vejledning; Mænd og kvinder i ledelse og forkyndelse, 2008*.

Det, der er undersøgt, er prædikener, der er afholdt af præster og/eller prædikanter, og det er ikke "vidneforkyndelse". Når der i kapitel 10 skrives: "at alle organisationer officielt har en praksis, som åbner for kvindelig forkyndelse blandt voksne tilhørere", mangler der en væsentlig oplysning. Det gør sagen manipulerende. Projektet vedrører "lærerforkyndelse" og ikke "vidnefor-

kyndelse", og der skal skelnes skarpt mellem disse to former, men det sker ikke i rapporten.

Når der videre står, at der derfor skal "tages hånd om det", forstået på den måde, at en sådan praksis skal hjælpes og støttes, uanset den er i modstrid mod Bibelen og også imod LM's vejledning, synes sagen alvorlig.

I LM's vejledning fremgår endvidere følgende: "... det bibelske nej til kvindelige hyrder og lærere får den konsekvens, at vi klart må sige nej til ordningen med kvindelige præster". Der forsættes herefter med omtale af, at man ikke kan deltage i fællesarrangementer, hvor kvindelige præster/prædikanter indgår, ligesom det frarådes, at enkeltpersoner gør brug af kvindelige præster. Det er min bøn og mit håb, at LM fastholder og klargør sit syn på tjenstedelingen i sit daglige arbejde, men også i mødet med andre kristne miljøer. At nævne, at der er forskellige opfattelser, for derefter at slå det hele sammen i en bunke, er ikke at vejlede og hjælpe, men at vildlede. Lad os holde os til Guds ordninger, de er gode og livsbekræftende.

leder;

Er vi evangelisk-lutherske?

SAGEN OM GENDÅB i Sønderjylland og de mange tilsvarende sager, der dukker op i kølvandet på den, vækker naturligt nok interesse i en organisation som LM, der har ry for at være meget optaget af, hvad der er den rette lære. Den umiddelbare løsning er måske at afvise sagen som værende helt uaktuel for en selv og ens forsamling.

Gud give, at det faktisk også er uaktuelt for langt de fleste af os, at vi vender os bort fra nogle af de grundlæggende sandheder i vores tro. For der er en grund til, at man i tidernes løb har kæmpet om netop disse ting. Det er ikke bare teologiske spidsfindigheder. Det handler om så væsentlige ting som, hvordan vi bliver frelst, og hvordan livet som troende er.

MEN SELV OM vi vurderer, at det er uaktuelt for os selv, så er det alligevel en kærkommen lejlighed til at spørge, hvilken plads den lutherske lære har i Luthersk Mission og i sammenhængene omkring organisationen.

Det gør sig nok mere gældende i vores tid end i tidligere tider, at vi møder mange forskellige teologiske holdninger. Det gør sig nok også mere gældende i vores tid end i tidligere tider, at vi har en relativistisk tilgang til sandheden og meget nødig vil dømme, hvad der rigtigt og forkert.

Det ville derfor ikke være mærkeligt, hvis lærebvidstheden var lille og overbærenheden med grundlæggende uenigheder stor.

MANGE AF OS er måske ikke så stærkt funderede i, hvad det lutherske syn er på problematikkerne i denne sag – synd, dåb, fristelse, frelse og det nye liv. Det var måske på tide, at prædikanter og ledelserne i forsamlingerne rundt omkring i landet tog fat på nogle af de grundlæggende emner i den lutherske lære. Det er ikke nok at gøre det som et teologisk foredrag for de få.

Det må også gøres i prædikenerne til de mange, hvor emnerne bliver gjort relevante for den enkelte, så det vækker liv, glæde og frimodighed over troen.

Der skal sættes nye ord og eksempler på de gamle begreber, så det bliver tydeligt, at den evangelisk lutherske tro ikke bare er støvede begreber og teologiske uenigheder, men frigørende liv i troen på Jesu forsoning til evig frelse og til helliggørelse nu i dette liv.

DET HANDLER IKKE først og fremmest om, at vi skal mene de rigtige ting, så vi kan diskutere med vores kristne brødre og søstre, der har andre teologiske synspunkter – til det er sagen alt for påtrængende og vigtig. Det handler om, at Jesus har gjort alt for os til evig frelse og til dagen i dag.

Nicklas Lautrup-Meiner
ansv. redaktør

» **Klip:** Bøn midt i flygtningestrømmen

AF STEEN SKOVSGAARD
BISKOP I LOLLAND FALSTER
STIFT
PÅ FOLKEKIRKEN.DK

Herre vor Gud himmelske far!

Vi takker dig for livet, som du har givet os, og for de gode kår, som vi har fået lov til at leve under. Giv os at bruge dine gaver ret, så vi må være gode og trofaste forvaltere af alt det, som du har betroet os.

I denne tid, hvor verdens nød og mange flygtninge er kommet tæt på vores dagligdag, beder vi dig: Lad os ikke bukke under i frygt, magtesløshed og bekymringer for fremtiden. Tilgiv os, både når vi tror, at vi kan

vende ryggen til problemerne, og når vi tror, at vi kan løse alle verdens problemer.

Vi beder for vore politikere, som har et stort ansvar og en stor opgave at løse. Vær hos dem og styrk dem midt i al rådvildhed, så de kan træffe de rigtige beslutninger. Og vær med politiet, som står i forreste linje og skal håndtere den vanskelige opgave med fasthed og menneskelighed.

For kirken og vore menigheder beder vi. Giv os frimodighed og ubekymretthed, så vi midt i al den menneskelige nød tør løfte vores hoveder, og så vi ser din søn Jesus Kristus i de mennesker, som kommer til os i disse dage.

Vi beder for hver enkelt

flygtning, for barnet, som vandrer på trætte ben og i udslidte sko, holdt i hånden af bekymrede og bange voksne.

Hold du også selv om dem.

Ja, hold os alle fast i ansvaret for hinanden, hold os fast i den indbyrdes kærlighed og hold os fast i håbet om alttings genoprettelse.

Herre hør vor bøn!

tro &
mission

inspiration | nærvær | holdning

Jakobs Blomsterforum

Farverivej 8, Skjern
97 35 25 21
jakobsblomsterforum.dk

Frederiksborg Apotek

Slotsgade 26, 3400 Hillerød
Tlf. 48 26 56 00
apoteker Troels Ingemann
www.frederiksborg-apotek.dk

Apoteket har døgnvagt

Leif Andersen aktuel med tobindsværk om sjælesorg

LEIF ANDERSEN
Kroppen og ånden 1
Sjælesorgens basis

Leif Andersen har skrevet et stort tobindsværk om sjælesorg, hvor han bl.a. analyserer de menneskelige og åndelige tendenser, som er særligt påtrængende for sjælesorgen i dag.

»Kroppen og ånden« er en yderst velkommen dansk lærebog om sjælesorg. Den er skrevet i det gode spændingsfelt mellem forfatterens egne personlige livserfaringer og teologiens kilder og med stort kendskab til psykologi og samtidskultur.

Jørgen Due Madsen, overlæge og speciallæge i psykiatri

Bind 1 udkommer 6. november
ca. 490 sider
349,95 kr.

Forudbestil og spar 25 – 35%

Du kan spare op til 35% ved forudbestilling af begge bind **senest den 15. oktober 2015**. Læs mere på lohse.dk/sjælesorg

Lohse | LogosMedia | Credo | Fokal | Kolon | Refleks
Forlagsgruppen Lohse · Tlf. 75 93 44 55 · info@lohse.dk

Læs den nye artikel: Nej til kvindelige præster og prædikanter. Gå ind på www.kristenkommentar.dk og læs artiklen helt gratis. Mvh Jan Jensen

De Vestindiske Øer

Tag med på en uforglemmelig rejse! Oplev et stykke af Danmarks historie, og øernes eksotiske skønhed. Besøg St. Croix, St. Thomas, og St. John.
Dato: 6. - 21. november
Rejseledere: Ingrid og Ole Bjergely Christensen.

Hurtig tilmelding!

Find program for rejsen på vores hjemmeside eller kontakt 7592 2022

Heragården - et § 107 botilbud

- for unge med særlige behov.
- personlig udvikling og botræning
- 13 beboere mellem 18 og 35 år
- kom og bliv klar til at bo selv
- støtte til uddannelse / job på særlige vilkår
- socialt fællesskab

Tlf.: 96 27 31 00
Find os på www.heragaarden.dk

Vi arbejder ud fra de kristne livsværdier med ligeværdighed og næstekærlighed

I umi genbrug

Luthersk Missions genbrugsbutikker modtager gerne alt, som er for godt til at kassere, men egnet til genbrug.

Du finder os her:

AGERSKOV: Tværgade 2, tlf. 29 72 99 84
AABENRAA: LI. Kolstrup 40, tlf. 74 75 00 80
GI LLELEJE: Østergade 2, tlf. 32 62 00 56
HI LLERØD: Helsingørsgade 19b, tlf. 33 12 00 56
NEXØ: Sdr. Hammer 55, tlf. 56 49 32 11
SKJERN: Svinget 10, tlf. 40 83 68 40/30 23 00 27
VI DEBÆK: Midtgårdsvej 2, tlf. 42 18 42 18

[I umi genbrug. dk](http://Iumi.genbrug.dk)

Efterskolernes dag
27. september kl. 13-17

Besøg Luthersk Missions efterskoler på Efterskolernes Dag og oplev forskellige smagsprøver på efterskolelivet. Vi glæder os til at se dig!

Læs mere om skolerne på:
lme.dk · Løgumkloster Efterskole
saedding.dk · Sædding Efterskole
solgaarden.dk · Efterskolen Solgården
stubbekoebingefterskole.dk · Stubbekøbing Efterskole

lm LUTHERSK MISSION

Støt LM og få fradrag i skatten

Hver gang du giver tre kroner til LM's arbejde, sparer du en krone i skat.

- Du kan uden videre trække gaver på op til 14.500 kroner fra på selvangivelsen.
- Du kan trække større beløb fra, hvis du tegner et gavebrev, hvor du forpligter dig til at give et fast beløb eller en fast procentdel af din løn i mindst ti år.

Kontakt os og få uddybet dine muligheder. Du kan læse mere på www.dlm.dk/stoet-lm

Luthersk Mission

Industrivænget 40 T 48 20 76 60
DK-3400 Hillerød E dlm@dlm.dk

Følg LM på Facebook
facebook.com/dlmdk

penta byg als

HOVED- OG TOTALENTREPRISER
PENTABYG.DK

Sømandsmissionen søger **LEDERPAR/LEDER** til Sømandshjemmet i Nuuk - verdens mindste hovedstad

Sømandshjemmet i Nuuk er en betydningsfuld platform for Sømandsmissionens arbejde i Grønland. Vi ønsker med forretningsdriften, og gennem tydelig social ansvarlighed med aktiviteter indenfor diakoni og mission, at være en aktiv medspiller i lokalområdets udvikling.

Som lederpar bliver I nøglepersoner i Sømandshjemmets drift og udvikling, som I sætter jeres personlige præg på. Som lederpar er I tydelige kristne med et stort ønske om at dele evangeliet med andre mennesker.

Se uddybende stillingsbeskrivelse på vores hjemmeside: www.somandsmissionen.dk
Yderligere information fås ved henvendelse til administrationschef Jens Vindum, tlf. 33932543/61338392

Om ansættelsen
Ansættelse fra primo januar 2016 eller efter aftale. Introduktionsforløb, udrejse og løn efter aftale. Ansøgning sendes på mail til jv@somandsmissionen.dk senest den 20. oktober.

Kamilla Roager Juhl; Vi er i trygge hænder hos Gud med det hele. Og jeg har følt mig båret af andres forbøn

At blive mor gik ikke som forventet

Kamilla Roager Juhl har følt sig tryk i Guds hænder og andres forbøn

AF OLE SOLGAARD

Som ung og nygift kvinde så hun for fire år siden frem til at blive gravid og få børn. Begge dele skete også for Kamilla Roager Juhl, men ikke helt på den måde, som hun havde forventet.

Problemer med graviditet og barn

Hun glæder sig i dag over at være mor til Ruben, der er knap tre år, og til Paula, der snart fylder et år. Graviditeten har dog begge gange været vanskelig. Hun har måttet ligge ned meget af tiden og har haft svært ved at holde maden i sig, så hun følte sig meget bundet til sengen.

Humøret blev ikke bedre hos det unge par, da det viste sig, at deres pige blev født med læbe-ganespalte. Det er et hul mellem mund- og næsehule, der har gjort amningen umulig, og der er risiko for taleproblemer. Det

Kamilla Roager Juhl glæder sig over sine to børn – trods svære graviditeter og sygdom.

indebærer også, at pigen skal igennem flere operationer, hvoraf den første, der varede næsten fem timer, er godt overstået.

"Jeg spekulerer en del på, hvordan hendes fremtid bliver, men vi prøver at lade være med at tage bekymringerne på forskud. For mig er hun jo bare en helt almindelig baby. Og jeg er taknemmelig for, at hun slap for en masse følgesygdomme, som nogle også får," fortæller den 25-årige sygeplejестuderende.

"Vi er i trygge hænder hos Gud med det hele. Der er rigtig mange, der har bedt for os – selv vores forældres venners venner. Den omfat-

FOTO: OLE SOLGAARD

tende operation gik over forventning og uden komplikationer. Og jeg har følt mig båret af andres forbøn," siger Kamilla Roager Juhl.

Svært ved at bede – synger meget

Hun sætter ekstra stor pris på det store netværk,

der har været udholdende i bøn for familien. For hun har selv haft svært ved at koncentrere sig om at bede. Almindelige hverdagsting som tømning af vaskekurve og opfyldning af køleskab afleder opmærksomheden. Men også da hun var sengeliggende, var det svært at

samle tankerne i bøn.

Hendes relation til Gud udtrykkes derimod ofte gennem sang, der – måske ubevidst – fylder hendes hoved hele dagen og jævnlige slapper ud over læberne med god lyd på. Og når hænderne er fri, akkompagnerer hun også selv med klavermusik.

"Nogle gange synger jeg – uden at have reflekteret over det – en sang, der passer til situationen eller humøret. En dag begyndte jeg for eksempel at syng nummer 607 i *Sange og Salmer*. Det var Guds lektie til mig efter en episode, hvor jeg godt vidste, at jeg ikke havde gjort det rigtige."

I sangen står der:
Lær mig at bede af hjertet, ikke i aften, men nu. Hjælp mig at gøre din vilje, ikke i morgen, men nu.

Hjælp mig at elske min næste, ikke på afstand, men her, nu, hvor hun kommer og plager, nu, hvor hun volder besvær.

Kamilla Roager Juhl er med i Luthersk Mission i Odense, hvor hun og hendes mand, Leon, har boet de seneste fire år. De er oprindelig sønderjyder, men er ilge flyttet til Munkebo med udsigt over Kerteminde Fjord og Lindøværft.

TEAMLEDERE TIL TANZANIA OG CAMBODJA

Luthersk Mission søger teamledere til arbejdet i Tanzania og Cambodja.

Som teamleder bor du i missionslandet. Du har personaleansvar for missionsårer og volontører, er den primære kontakt til de lokale samarbejdspartnere og har ansvar for administration og økonomi. Lokale missionsprojekter kan også blive en del af stillingen.

Læs mere på dlm.dk/job eller kontakt vicegeneralsekretær Carsten Skovgaard-Holm på 4820 7684 eller cs@dlm.dk

mindeord;

Søndag den 23. august sov Marga Kure, Hillerød, stille ind i troen på sin frelser omgivet af sine nærmeste. Hun blev 86 år. To måneder tidligere var hun Impliceret i et trafikuheld, som hun ikke forvandt følgerne efter.

Marga var sønderjyde og fortalte med glæde om sit barndomshjem med fire brødre. Som ung mødte hun LMH-forstander Frits Larsen og hun tilmeldte sig straks sig et højskoleophold. Efter dette fik Marga arbejde i Hillerød, hvor hun mødte Ole, som hun blev gift med i 1952. De skabte et dejligt hjem for deres tre drenge.

Sideløbende med hjemmet hjalp Marga Ole, som var leder af Zonen. Der var altid kaffe og hjemmebak til de ansatte og andre, hvis vej faldt forbi.

Marga påtog sig flere ting

i LM – både søndagsskole- og bestyrelsesarbejde.

Selv var vi så heldige at komme med i samme bibelkreds som Marga og Ole, og vi er meget taknemmelige for det dejlige venskab, vi udviklede sideløbende med samlingerne om Guds ord.

Marga mistede Ole for knap ti år siden. I den sidste tid inden ulykken talte hun ofte om, hvor dejligt det ville blive, når hun skulle møde Ole igen. Nu har hun nået målet.

Æret være Margas minde.
Annelise og Per Pedersen, Hillerød

Tro & Mission bringer gerne mindeord. Et passende omfang vil være 1.000 anslag inklusive mellemrum – med mindre særlige forhold gør sig gældende. Er det længe, forbeholder redaktionen sig ret til at forkorte det.

mit bibelvers;

AF MARGIT BREDTOFT
HILLERØD

"Kun hos Gud finder min sjæl ro, for mit håb kommer fra ham. Kun han er min klippe og min frelse, min borg, så jeg ikke vakler. Hos Gud er min hjælp og min bære, min sikre tilflugtsklippe er hos Gud" (Sl 62, 6-8).

Det er komplet umuligt for mig at rumme alt det, jeg her får at vide, jeg har hos Gud, men jeg har fuld tillid til, at Guds ord taler sandt, så jeg er rig!

Rigtig mange gange i min tilværelse har jeg måttet rent ud sagt klamre mig til disse sandheder som det eneste, der virkelig holder, når alt andet smuldrer. Også når jeg har stået dér, hvor jeg hverken kunne se vej eller mening. Rent faktisk hver eneste dag lægger mit liv i Guds hænder i bevidstheden om, at han står ved sit ord. Det er der godt nok stor ro i!

Jeg har talt med flere mennesker, som har misundt mig den tillid og ro – men ikke nok til, at de selv har villet tage springet ud på Guds løfter. Utroligt!

I nummer 122 i *Sange Og Salmer* er Lina Sandell ilge så fascineret og fanget af Jesu navn. Læs sangen, og tag den til dig.

nyhedsmail;

Modtag nyt fra LM direkte i din indbakke. Tilmeld dig på www.dlm.dk/nyt.

bagvendt;

Bagvendt bliver skrevet på skift af missionær Anne-Lene Olofson, studerende Emil Solgaard og jurist Susanne Harstad

Lønkammerets hemmelighed

AF ANNE-LENE OLOFSON
ARUSHA, TANZANIA

Jesus tilskynder os til at bede sammen. Han siger jo for eksem-

pel i Matt 18,20, at hvor to eller tre er forsamlet i hans navn, dér er han midt iblandt os. Med sin bøn-hørelse og velsignelse. Så kan vi som Guds børn komme og læsse af og bede om lys over vejen frem. Og bede om inspiration til de opgaver og udfordringer, vi står over for i det kristne fællesskab.

Men én ting er at bede sammen med andre, noget andet er at være alene i bøn. Når vi er i en vanskelig

situation, personligt, og ikke ved, hvad vi skal gøre, så kan Gud føles langt borte, og vores ensomme bønnesuk synes kun at nå loftet.

Når vi har det sådan, har vi brug for at blive mindet om, at det ikke gør noget, at bønnen kun når loftet, for Jesus er hos os i vores lønkammer. Om vi er alene, to, tre eller tusind forsamlet i Jesu navn, så er han hos os. Har du svært ved at fastholde dette, så læs i

Salmernes bog, hvor der er utallige eksempler på, at også enkeltper-soner kommer til Gud med deres angst, problemer og synd og lægger det hele frem i bøn, kig for eksem- pel på Sl 31 og 51.

Ordet lønkammer kan på græsk betyde tre ting: 1. spisekammer, 2. skatkammer og 3. våbenarsenal. Det sætter jo vores lønkammer i perspektiv!

For det betyder, at vi i vores

lønkammer for det første får lov at smage og se, at Herren er god (Sl 34,9). For det andet, at Jesus i sin nåde har betalt verdens dyreste pris for dig og mig. Nåden er vores største skatkammer. Og for det tredje har Gud givet os sin fulde rustning fra sit våbenarsenal (Ef 6,10-18).

Med den rustning er vi klædt på til at klare alle slags dage, der ligger foran os.

Tro & Mission, Industrivænget 40, 3400 Hillerød

PP DANMARK

ID-nr. 42591

Maskinel Magasinpost

Udbringes senest

lørdag d. 26. september 2015

LUTHERSK MISSION

16

25. september 2015
Årgang 115

tro & mission
Inspiration | nærvær | holdning

LM'ere fra Sønderjylland er blevet gendøbt efter at være kommet i kontakt med "Jesushteller" i Aalborg. LM's ledelse har sendt et brev til kredse landet over med gode råd

4

TEMA

Tungens magt:
Adam K. Mansson har oplevet, at hans grænser er blevet rykket lidt i mødet med sjofelt sprog. Han mener imidlertid, det er utopi at tro, at man som kristen kan færdes i et sekulært miljø uden at blive mærket af det

Læs tema side 8-11

Kulturen præger eleverne på bibelskolen i Hawassa i Etiopien meget, når de skal forstå bibelteksterne

3

Musikfestivalen A Day of Praise var i år vokset betydeligt – både hvad angår deltagere og koncerter

6

Kamilla Roager Juhl glæder sig over sine to børn – men graviditeter og fødsler var ikke helt som forventet

15